JURISTEN

NR 4 / 2019 MAGASINET JURISTKONTAKT WWW.JURISTEN.NO

Karriereveien fra by til bygd

Juspraksis på sykehjem // Millionsatsing på skatterett i Bergen
Adele Matheson Mestad // Digitalt juridisk miljø i NAV

Høsten 2019

OPPDATERING OG FELLESSKAP

ÅRLIGE JUS-KURS

Våre årlige kurs er viktige møteplasser for hele bransjen. Her blir du oppdatert innen fagområdet, treffer fagfeller og kan utveksle erfaringer i et sosialt fellesskap.

ET UTVALG AV HØSTENS KURS:

AJOURFØRINGSKURSET

Det årlige ajourføringskurset i Bergen
Ajourføringskurs / 13 juridiske timer / 2 eiendomstimer / Bergen
14.–15. NOV

Det årlige ajourføringskurset i Oslo
Ajourføringskurs / 13 juridiske timer / 2 eiendomstimer / Oslo
21.–22. NOV

Det årlige ajourføringskurset i Tromsø
Ajourføringskurs / 13 juridiske timer / 2 eiendomstimer / Tromsø
5.–6. DES

COMPLIANCE

Det årlige kurset i compliance
Ajourføringskurs / 11 juridiske timer / Larkollen
17.–18. OKT

FAMILIE-, ARVE- OG SKIFTERETT

Det årlige Sandefjordkurset i familie- og arverett
Ajourføringskurs / 12 juridiske timer / Sandefjord
24.–25. OKT

HELSE- OG TRYGDERETT

Det årlige helserettskurset
Ajourføringskurs / 12 juridiske timer / Larvik
24.–25. OKT

KONTRAKTSRETT

Det årlige kontraktsrettskurset
Ajourføringskurs / 11 juridiske timer / Sandefjord
12.–13. NOV

MEDIERETT

Det årlige medie- og markedsrettskurset
Ajourføringskurs / 6 juridiske timer / Oslo
25. SEP

MENNESKERETTIGHETER

Det årlige kurset i menneskerettigheter
Ajourføringskurs / 6 juridiske timer / Oslo
23. SEP

PATENT-, VAREMERKE- OG DESIGNRETT

Det årlige patent-, varemerke- og designrettskurset
Ajourføringskurs / 10 juridiske timer / Larvik
5.–6. NOV

PERSONVERN

Det årlige personvernkurset
Ajourføringskurs / 11 juridiske timer / Sandefjord
31.–1. OKT-NOV

SELSKAPSRETT

Den årlige selskapsrett- og transaksjonskonferansen
Ajourføringskurs / 12 juridiske timer / Sandefjord
21.–22. OKT

PERSONVERN

Det årlige shipping- og offshorekurset
Ajourføringskurs / 15 juridiske timer / Tromsø
23.–26. OKT

JUS JURISTENES UTDANNINGSSENTER

Påmelding på jus.no

Innhold

6 Juss på landet
16 Siden sist
18 Digitalisering i NAV
22 Larvik-konferansen
24 Bistandsadvokatordningen
26 Adele Matheson Mestad
30 Barn i domstolene
32 Skatterett i Bergen
34 Streiket i Oslo kommune
36 Praksis på sykehjem
38 Flytting i staten
40 Lovkonferansen
41 Sjefen leser e-posten din
42 Meddommer i arbeidsrettsaker
44 Jan Fougner
46 Etterutdanning
48 Smugling av fisk
50 Myanmar
52 Håvard Holm mener
53 Doktorgrader
54 Arbeidslivet
59 Jussbuss kommenterer
60 Meninger
64 Stilling ledig
66 Nytt om navn

6

På bygda
Inge Evja og Kristine Sandall valgte karriere på bygda.

18

Digitalisering
Haakon Hertzberg bygger digitalt juridisk miljø i NAV.

26

Menneskerettigheter
Adele Matheson Mestad er direktør i Norges institusjon for menneskerettigheter.

32

Skatterett
Universitetet i Bergen satser tungt på skatterett.

36

På sykehjem
Thea Bakke Lekva hadde praksis på sykehjem.

> *Jeg kan ikke fri meg fra tanken om at omfattende automatisering av offentlige tjenester vil kunne føre til økt fremmedgjøring*

Håvard Holm, side 52

JURIST FORBUNDET

Foto: Peder Austrud/Visit Sørlandet

Juristforbundet peker på verdien av juridisk kompetanse under Arendalsuka

Er det lov å snoke i journalen min?

Behandling av persondata som pasientrettighet – dine rettigheter og nye perspektiver.

Anne Kjersti Befring, stipendiat, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo

Tirsdag 13. august 2019 kl. 13.00, Brasseri Solsiden, Arendal

Hva har juristene i politiet å gjøre?

Over 1 100 jurister jobber i politier, men **hva** driver de egentlig med? Og når de bl.a. skal føre kontroll med politiet – har de noe i politiet å gjøre, eller burde politijurister og annen påtalemyndighet samles i en egen etat?

Are Andersen Skjold-Frykholm, leder av Politijuristene, medlemsforening i Juristforbundet

Tirsdag 13. august 2019 kl. 14.00, Brasseri Solsiden, Arendal

Sykkel og bil – knuff eller kos?

Hvilke regler gjelder for møter mellom syklister og bilister i trafikken, og hvordan kan de best dele veien?

Tanja Loftsgarden, Elin Fykerud Johannessen og Anette Hauge, Statens vegvesen

Tirsdag 13. august 2019 kl. 15.00, Brasseri Solsiden, Arendal

Publisere bilder av egne barn på nett – er det lov?

Når er det lov å dele bilder av andre mennesker? Når er barn gamle nok til selv å samtykke til publisering av bilder/film? Hva kan skje hvis du legger ut noe du ikke burde lagt ut?

Claude A. Lenth, advokat, Advokatfirmaet Hjort DA

Torsdag 15. august 2019 kl. 17.30, Brasseri Solsiden, Arendal

Ta smarte valg!

Nettvett og personlig økonomi for ungdomsskoleelever

Juristforbundet og Econa (siviløkonomenes forening) vil gi ungdomsskoleelever en morsom og nyttig innføring i to viktige temaer som har stor betydning for livsmestringen – nå og i framtiden.

Fredag 16. august 2019 kl. 10.00, Arendal bibliotek

www.juristforbundet.no @Juristforbundet @Juristforbundet

Juss på landet

Sånt no ha ' kke vi i by ' n, som det heter i sangen. Men det er akkurat det vi har. Juristene er skjevfordelt geografisk, med en opphopning rundt Oslo og andre sentrale områder. Tall senioranalytiker og jurist Tor Egil Viblemo i Oxford Research presenterte under Juristforbundets Larvik-konferanse, viser en ekstrem konsentrasjon i det sentrale østlandsområdet og rundt storbyene. Mens det i mange andre deler av landet er skrint med jurister. Men du behøver ikke sitte i lokaler på Tjuvholmen, Barcode eller i et departement eller direktorat i byene for å jobbe som jurist. I denne utgaven møter du jurister som har flyttet ut av byen – til Kirkenær, Nissedal og Frøya.

Gro Grimsrud, som har forsket på sentrum-periferi relasjoner, minner om at man mange steder vil være svært ettertraktet med en jusutdannelse. Forskeren forteller at det å flytte på landet utelukkende av livsstilhensyn ikke er så vanlig, men at mange nok flytter for å komme vekk fra byens «rat race». Mange flytter sammen med partner og den største utfordringen kan være å få relevant jobb til begge to samtidig. Det klarte juristekteparet Inge Evja og Kristine Sandall, som sammen med døtrene har gitt liv til det som var et fraflyttet småbruk i Nissedal i Telemark. De forteller at det var en overgang da de for snart ti år siden flyttet fra Oslo sentrum. Det er ikke nødvendigvis noe mindre stress enn om de hadde bodd i en større by, forteller de – men fleksibiliteten er større og det er mindre støy utenom jobben. De trekker fram naturen og alle mulighetene: toppturer, bading, ski. Og nærheten til menneskene rundt – som du kommer tettere på. De oppfordrer flere jurister til å «hoppe i det», og mener også det ofte er flere jobbmuligheter enn man kanskje ser ved første øyekast. Å flytte kan åpne mange muligheter som man kanskje ikke hadde hatt i storbyen.

Terje Svendsen har etablert seg i et område av landet der verdiskapingen er stor. Han hadde bodd bynært hele livet da han kom til Frøya. Det viste seg å være gode muligheter i øykommunen, som i dag er en av landets rikeste kommuner. Sammen med naboen Hitra står Frøya for 20 prosent av all lakseproduksjonen i Norge og bidrar med over 40 prosent av eksportverdiene for Sør-Trøndelag. Svendsen forteller om en kommune og et område i utrolig vekst. Det er en fantastisk gründerånd her, sier han. Mange steder i landet er det mangel på juridisk kompetanse og man kan få mulighet til å være med i styrer, utviklingsprosjekter og masse spennende som man kanskje ikke ville hatt tilgang til i større byer, påpeker Svendsen.

Spredt bosetting har bred politisk støtte, men andelen av befolkningen som bor i storbyområder har økt lenge, særlig i Oslo-området. Men vi trenger jurister over hele landet. Dette har også en side mot rettssikkerhet. Lise Reiersen, leder for Forum for næringsdrivende i Juristforbundet – Privat, er opptatt av at det bør være et rettshjelpstilbud også i små kommuner og bygder. En undersøkelse Telemarksforsking har utført viser for eksempel at det er betydelige forskjeller mellom små og store kommuner når det gjelder forekomst av fagpersonell med høyere utdanning i kommuneorganisasjonen.

Det er derfor mye som tyder på at jurister kan få det gøy på landet. God sommer!

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Per-Olav Leth – Storybold
per.olav@storybold.no
Tlf.: +47 918 16 012

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – 07 Media
inge.martinsen@07.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Følg oss på Facebook

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52

Ved adresseendring
Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.

Andre – send ny adresse til
medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Fagpressen F
OPPLAGSKONTROLLERT

Forsidefoto
Tuva Bønke Grønning

Teknisk produksjon
07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 19. august 2019.

Redaksjonen avsluttet 18. juni 2019.

Utgiver
JURISTFORBUNDET

MILJØMERKET TRYKKSAK 07 MEDIA – 2041 0979

Vi hadde bestemt oss for at når vi først skulle ut av byen kunne vi gjøre det skikkelig, og vi ønsket oss et småbruk

Inge Evja og Kristine Sandall

Bygdejuristene

De valgte bygda fremfor byen

Roligere dager, mindre jag, et liv nærmere naturen. Drømmen om bygda kan virke forlokkende, men hvordan er det å komme til en liten bygd med en jurist-utdannelse for å finne seg jobb?

Tekst og foto: Tuva Bønke Grønning

– Mange steder vil du være svært ettertraktet med for eksempel en jusutdannelse i hånda

Det sier Gro Grimsrud. Hun er forsker ved NORCE (Norwegian Research Centre) og skrev avhandling om flytting mellom by og land i Norge da hun disputerte ved Universitetet i Bergen. Siden har hun blant annet forsket på sentrum-periferi relasjoner innenfor forskningsfeltene nasjonal og internasjonal migrasjon, demografi, arbeidsmarked, næringsutvikling, by- og regionutvikling.

Å flytte til bygda med høy utdanning trenger ikke nødvendigvis være noe problem, mener hun. Mange hun har intervjuet om temaet forteller at de faktisk ble overrasket over hvor greit det gikk å finne relevant arbeid.

– Mange flytter sammen med partner, og den største utfordringen er som regel å få relevant jobb til begge to samtidig, sier Grimsrud.

Gro Grimsrud

Flytter for jobb og kjærlighet

Det er vanskelig å finne tall på hvor mange av de som flytter til Bygde-Norge som har høyere utdanning.

Det vi vet er at tilbakeflytterandelen blant de som vokser opp på bygda, ligger på rundt 20 prosent av hvert årskull. Denne prosentandelen er lik for kvinner og menn, men det er flere kvinner enn menn som flytter fra bygda i utgangspunktet.

– Vi har det med å tenke at å flytte tilbake til bygda er et valg man gjør for livet, men det er ikke alltid slik. Man flytter ikke nødvendigvis bare en gang, sier Grimsrud.

Av de som vokser opp i byen er det svært få, mindre enn fem prosent av et årskull, som velger å flytte til og bli boende i Bygde-Norge som voksne.

– De som gjør det, gjør det som regel på grunn av giftermål, samboerskap eller jobb, forteller Grimsrud og viser til Flyttemotivundersøkelsen gjort av SSB og NIBR i 2008, som viste at den vanligste årsaken til at høyt utdannede flyttet fra by til bygd var nettopp jobb.

– Det å flytte på landet utelukkende av livsstilshensyn er ikke særlig vanlig i Norge. Noen flytter nok til bygda for å komme vekk fra byens «rat race», og dette er typisk høyt utdannede med stressende jobber, sier Grimsrud.

Forskeren har inntrykk av at andelen som gjør dette øker, men understreker at det likevel er få det er snakk om. De fleste har altså en tilknytning til bygda de velger seg, enten fordi de har vokst opp der selv eller fordi partneren har det.

Flere muligheter

De fleste jobbene for høyt utdannede folk finnes fortsatt i byene og de mest sentrale strøkene, men mange kommuner sliter også med å finne kompetente folk til ledige jobber. Det kan by på gode muligheter for de som ønsker seg til bygda.

– Et annet viktig aspekt er at det i mange tilfeller er mindre konkurranse om jobbene, noe som kan gi muligheter du kanskje ikke hadde hatt i storbyen, mener Grimsrud, og fortsetter:

– Mange innflyttere med høy utdanning opplever at de får brukt et bredere spekter av sitt kompetanseområde når de flytter til bygda, siden det er færre spesialister. Noen opplever dette som svært spennende mens andre kan synes at mangel på fagmiljø kan være hemmende både for egen utvikling og for å gjøre en god jobb.

Mange bygdeforskeren har snakket med til sine undersøkelser forteller likevel om noen utfordringer med å flytte til en liten bygd, spesielt hvis du flytter tilbake til ditt eget oppvekststed.

Historier om at man ikke alltid blir like godt mottatt og godtatt med høyere utdanning i det sosiale livet er ikke uvanlige. kanskje kommer du tilbake og havner en stilling hvor du skal bestemme over en tidligere klassekamerat eller kommer veldig tett på mange i lokalsamfunnet.

– Det kan være utfordrende. Men selv om bygda har rykte på seg for å ikke være tolerant ovenfor høyt utdannede, er nok dette i endring, sier Grimsrud.

Hun påpeker at selv om utdanningsnivået generelt er lavere enn i de store byene, er det vanskelig å finne en bygd som ikke har høyt utdannende i befolkningen. Høy utdanning er altså ikke noe fremmedartet lenger.

– Det er heller ikke noe som bare blir forbundet med innflyttere, slik det gjerne var noen tiår tilbake. Bygder er veldig forskjellige, og det er folk også – men en ting bygder har til felles er at de er små, slik at folk blir synlige – på godt og vondt.

Teknologien hjelper

Inger-Christine Lindstrøm er karriereveileder i Juristforbundet og snakker stadig med både nyutdannede og jurister som har jobbet en stund om mulighetene for å skaffe seg jobb utenfor byene og de mest sentrale strøkene.

Hun har i likhet med Grimsrud inntrykk av at det ikke nødvendigvis er noe problem å finne relevante jobber, så lenge man har litt tålmodighet. Hun forteller at mange som flytter til bygda i perioder velger å jobbe mer selvstendig eller freelance.

– Jeg tenker også at teknologien vil gjøre det lettere å jobbe på bygda. Ting man for 10-20 år siden ikke kunne gjøre når man var langt unna løses nå enkelt ved hjelp av teknologi, sier hun.

Hun oppfordrer ofte nyutdannede som synes det er trangt om plassen i arbeidsmarkedet å utvide horisonten og søke jobber andre steder.

For de fleste av juristene hun snakker med handler «drømmen om bygda» om enten jobbmuligheter eller en mulighet til å dyrke andre interesser, som for eksempel friluftsliv.

– Det er jo en del som ønsker seg tilbake til hjemstedet sitt, men jeg snakker med flere som ikke nødvendigvis har en tilknytning til bygda, men som ønsker en annen hverdag enn den de har i byen, forteller Lindstrøm.

– Det handler mye om hva man selv synes er et godt liv. Noen vil ha en tradisjonell karriere, mens andre vil prøve noe annet. Jeg pleier å si at man faktisk kan prøve begge deler, og at man ikke nødvendigvis stenger alle dører selv om man flytter på seg.

Viktig rettshjelpstilbud

Advokat Lise Reiersen er leder for Forum for næringsdrivende i Juristforbundet – Privat. Hun er opptatt av at det bør være et rettshjelpstilbud også i små kommuner og bygder.

– Det er en veldig fin ting å drive på et lite sted. Du får mye menneskelig kontakt, det er mindre konkurranse og du kan forme din egen butikk i større grad. Det er også enklere å bygge seg opp på egenhånd enn i byene, sier hun.

Hun peker imidlertid på at hvis du flytter «hjem» og kjenner mange i bygda personlig kan det være en utfordring å holde tilstrekkelig avstand til saken.

Hun tror også at trenden med mer spesialisering kan gjøre det utfordrende å drive et «landhandleri» på bygda.

– Advokatbransjen blir pålagt flere og flere formaliteter og retningslinjer som gjør at det blir vanskeligere å drive en liten butikk, sier hun.

– Digitalisering av advokatyrket kan by på utfordringer for små advokatkontorer fordi det kan kreve store ressurser å investere i digitale verktøy.

Nissedal

Ga liv til fraflyttet småbruk

En svingete og etter hvert ganske humpete vei fører frem til den lille gården hvor Inge Evja og Kristine Sandall bor sammen med døtrene Vilde (10) og Marianne (12) i Nissedal. Fra gårdstunet har de førsteklasses utsikt til innsjøen Nisser. Bak tunet koser 25 vokse spælsau med 40 lam seg på beite.

Paret, som møttes og forelsket seg under jusstudiene i Oslo, kjøpte den åtte hundre mål store eiendommen nesten på impuls for snart ti år siden. De hadde fått sitt første barn og bodde i femte etasje uten heis på Grønland i Oslo.

Evja, som selv har vokst opp i Brunkeberg i Kviteseid kommune, tok kontakt med en bygdelivsmekler som hadde fått i oppgave å friste tilflyttere til Vest-Telemark og spurte om hun kunne fikse et småbruk til dem. Det kunne hun.

Småbruket var riktignok fraflyttet og trengte en del kjærlighet, men paret var solgt. Tett skog stengte den gangen for utsikten til vannet og både våningshuset og uthuset måtte skiftes helt ut. Den røde låven, som nå huser sauene om vinteren, fikk stå.

– Det er klart det var en overgang. Vi flyttet vekk fra venner og en del familie. Men vi hadde bestemt oss at når vi først skulle ut av byen kunne vi gjøre det skikkelig, og vi ønsket oss et småbruk, forteller Sandall, som opprinnelig kommer fra Nesodden.

Nissedal kommune har omtrent 1450 innbyggere og ligger en kjøretur på rundt tre og en halv time unna Oslo.

Inge Evja og Kristine Sandall driver advokatkontor i Kviteseid, en halvtime unna småbruket i Nissedal.

– I tillegg tok vi jo et valg med tanke på karrieremuligheter. Det er jo mer begrenset utvalg av jobber her, og ingen av oss hadde jobb her da vi kjøpte, sier Sandall.

Vest-Telemark tingrett

Det første året pendlet Evja til jobben i Olje- og energidepartementet i Oslo, mens Sandall var hjemme i permisjon med deres andre barn.

– Jeg hadde hjemmekontor to dager i uka, og reiste til Oslo de andre dagene. Det gikk greit, men det er klart det var litt reisevei, sier Evja.

Etter en stund fikk han jobb som dommerfullmektig i Vest-Telemark tingrett i nabokommunen Kviteseid, rett over en halv time med svingete veier fra småbruket i Nissedal. Tingretten har de seks kommunene i Vest-Telemark som rettskrets. Sandall fikk jobb som leder på Nav-kontoret i samme bygd.

Evja ble værende i jobben i tingretten i to år med et års forlengelse før han var konstituert sorenskriver i et halvt år.

– Jeg kjente da på meg at det var på tide å starte for seg selv. I tillegg hadde bygda vært uten advokat i et par år. Den overgangen ble nok ganske grei mye på grunn av rollen jeg hadde hatt i Kviteseid først. Mye av oppdragene kommer jo fra tingretten – dødsbo, tvangssalg, konkurssalg, sier Evja.

Senere kom det en ansatt til med på laget, og for to år siden startet også Sandall som advokatfullmektig på kontoret. Advokatkontoret har også åpnet en filial i Treungen i Nissedal for å dekke over et større geografisk område.

– Så nå jobber vi sammen da. Det går veldig fint, altså. Det er rart med det – vi sitter jo på hvert vårt kontor, og ser hverandre egentlig ikke så veldig mye mer. Men det er hyggelig å spise lunsj sammen da.

Ordførerkandidat

Ekteparet er begge glad i jobbene sine og engasjerer seg også i mye ved siden av. Begge sitter i kommunestyret i Nissedal – Sandall for Høyre og Evja for Senterpartiet. Sandall sitter også i formannskapet og til høsten stiller hun som ordførerkandidat for Høyre.

Evja sitter i kontrollutvalget, er leder for grendelaget og jaktvaldet i bygda. Paret er også engasjert i idretts-

65 spælsau stortrives i enga.

laget. Jentene skal følges opp på håndball og fotball.

– Denne uka er det ingen ledige kvelder, og det er vel ikke uvanlig at det er sånn. Vi trives jo med det, men det er nok ikke nødvendigvis noe mindre jobb enn om vi hadde bodd i en større by, mener Evja.

Sandall ler litt.

– Nei, mengden er nok kanskje ikke mindre, men jeg tror det er mer fleksibelt. Og så er det mindre støy utenom jobben.

– Da vi flyttet var vi mest opptatt av å få mer plass, men hvis jeg skal trekke frem det beste med å bo her nå må jeg si naturen og alle mulighetene: toppturer, bading, ski – det er så mye. Og så nærheten til menneskene rundt deg. Du kommer tettere på.

Det sosiale gikk seg raskt til, forteller paret, som etter hvert hadde to barn i barnehage og ble kjent med andre foreldre og sambygdinger. Å gi barna et trygt oppvekstmiljø tett på naturen var en av hovedgrunnene til at paret valgte å flytte.

– Da eldstejenta begynte på skolen var det 13 elever der. Nå har de rundet 30, og skolen bygges ut i disse dager, forteller Sandall.

Andre muligheter

Da ekteparet flyttet for litt over ti år siden sa de til seg selv at de kunne jo bare flytte igjen hvis det ikke fungerte.

– Men vi blir nok her. Når man flytter slik vi gjorde er det viktig å ikke bare se begrensingene, men også alle mulighetene som finnes, sier Sandall.

Evja oppfordrer flere jurister til å «hoppe i det» hvis drømmen er landet, og mener også det ofte er flere jobbmuligheter enn man kanskje ser ved første øyekast.

– Ta kontakt med kommunen du ønsker å flytte til, de er ofte veldig behjelpelige og ønsker jo folk med jusutdannelse til småbygdene, sier han.

– Som advokat vil du måtte være innstilt på å gjøre litt av alt og like å sette deg inn i nye ting. Det blir jo naturlig nok viktig å kjenne sin rolle og trives med små forhold.

Evja mener det i all hovedsak er en fordel at de fleste vet hvem du er og at det er lett for dem å komme innom om de trenger bistand.

– En bør imidlertid være ekstra påpasselig i konfliktstilfellene, så disse ikke kommer for «nært på». Når en har tenkt å være et sted over lang tid, er det nok også en fordel at man forsøker å være en konfliktløser på et så lavt nivå som mulig i stedet for en konfliktskaper.

Kirkenær

Flyttet tilbake til røttene

Sjansen er stor for at det er samojed-hundene Kelly og Michelle som ønsker deg velkommen i døra hos Advokat-firmaet Glomdal Juridiske i den lille bygda Kirkenær med i underkant av 1300 innbyggere.

– Jeg har alltid visst at jeg skulle tilbake hit, sier advokat Alina Drazkowski, som raskt dukker opp rett bak de pelskledde.

Fem minutter fra barndomshjemmet og fem minutter unna sitt eget hus har hun startet advokatfirma i samme bygg hvor hun og ektemannen var med på å etablere bilverksted for halvannet år siden.

– Jeg er glad i hjembygda, og er hjemmekjær. Her føler vi at vi har nærhet til alt: familie, kort vei til Sverige og så er faktisk ikke Oslo mer enn to timer unna. Vi ønsket oss stor hage og dette livet, og har aldri angret, sier hun.

«Landhandleri»

Drazkowski flyttet til Bergen for å studere. Men et halvt år ut i studiet møtte hun mannen som senere skulle bli ektemannen hennes, og drømmen om å komme tilbake til Kirkenær begynte å spire og gro. Også mannen er oppvokst i bygda.

Det ble mye pendling fra Bergen og senere Oslo gjennom studiet, og da Drazkowski i 2011 var ferdig utdannet måtte hun innse at ventetiden ikke var helt over: det var ikke akkurat flust av aktuelle jobber i bygda.

– Jeg jobbet en stund i trygderetten i Oslo før ferden etter hvert gikk videre til et advokatfirma på Elverum. Det var fortsatt et stykke hjemmefra, men etter hvert fikk jeg mulighet til å ha delvis kontor på Flisa, forteller hun.

Det lille lokalkontoret ga den unge juristen mulighet til å bygge nettverk, og det hun beskriver som en «blanding av tilfeldigheter og eventyrlyst» gjorde at hun og mannen kjøpte den gamle trelastskolen som senere skulle bli advokatkontor.

Advokatens spesialkunnskap ligger i barnefordeling og barnevern, men hun forteller at hun trives med å gjøre det meste.

– Det blir litt landhandleri – du må servere etterspørselen og gjøre litt av hvert.

Sammen med ektemannen er Alina aktiv i motorsportmiljøet.

Motorsport

Sammen med ektemannen er Drazkowski aktiv i motorsportmiljøet – han som sjåfør og hun som kartleser.

På gårdsplassen utenfor huset står parets nyinnkjøpte enorme semitrailer med plass til bilen og med ti sengeplasser.

– En av motivasjonene til å starte for meg selv var å kunne få mer tid på sommeren til motorsport. Motorsport, hundene og trening. Det er nok å finne på her på bygda også, smiler hun.

Janteloven og «bygdedyret»

Selv med et stort nettverk, familie og flere barndomsvenninner som har flyttet hjem etter sine utdanningsløp var Drazkowski likevel spent på å komme tilbake som «advokaten».

– Janteloven og bygdedyret er jo der, så jeg kjente litt på det. Mitt inntrykk er imidlertid at dette er i ferd med å snu litt: det er ikke like stor skepsis, og det er større fokus på gründervirksomhet, sier hun.

Noen utfordringer er det likevel med å drive advokatvirksomhet i hjembygda, og Drakowski forteller at det kan være vanskeligere å holde et klart skille mellom jobb og privatliv.

– Det er viktig å fremstå ryddig i lokalsamfunnet når du skal drive business. Det hender jeg må si nei til saker, men slik vil det alltid være på små steder.

Den lille bygda har i underkant av 1300 innbyggere, mens det bor rundt 5000 i hele Grue kommune. Drakowski mener «bygdefolk» er vant med avstander, og målet er å trekke klienter fra nabokommunene også. Drømmen er også å kunne ansette flere etter hvert.

God hjelp i kommunen

Drakowski forstod etter noen år i Elverum at hvis drømmen om advokatjobb i hjembygda skulle realiseres måtte hun starte for seg selv.

– Det hadde vært behagelig å være ansatt, så det var en stor baug. Mitt tips til deg som skal starte opp i en liten bygd er å ta kontakt med kommunen. Fordelen med små kommuner er at de ofte vil ha folk som deg inn, og det er mer fokus på gründervirksomhet, sier hun.

I tillegg er det viktig å ha litt is i magen og ikke glemme at ting svinger. Det vil alltid være tider med mindre å gjøre, og det er mest sårbart i starten.

– Hvis du skal begynne for deg selv på bygda må du vite at du trives i eget selskap. Du bør også kunne alliere deg med kollegaer og et fagmiljø du kan henvende deg til, tipser advokaten.

Frøya

Næringslivsjurist i havgapet

Terje Svendsen vokste opp på Randaberg utenfor Stavanger. Juridikum tok han ved Universitetet i Oslo, og han trodde lenge hovedstaden skulle bli hans by. Men da barna kom følte han på at han ønsket å gi dem en oppvekst utenfor storbyen, og samboeren begynte å lengte hjem til vesle Frøya i Trøndelag.

– Jeg hadde ingen motforestillinger da hun ville hjem. Rent karrieremessig var det nok ikke noe sjakktrekk for en ung og nyutdannet jurist, sier han i dag, 25 år senere.

Svendsen, som hadde bodd i eller rett ved by hele livet, var spent da familien pakket sakene og flyttet. Vel fremme måtte han skape sin egen arbeidsplass, og overgangen var til å begynne med stor.

– Jeg hadde ikke advokatbevilgning ennå og startet derfor et rettshjelpfirma først. Det var ingen å være fullmektig hos på Frøya, og jeg kunne ikke reise 15 mil hver dag når jeg hadde små barn, forteller Svendsen.

– Ingenting var tilrettelagt – jeg måtte skape alt selv. Å få en bedrift opp og gå er ikke gjort over natta, og det er mye nytt å lære seg. Å drive business i tillegg til å bruke mye tid på jussen er ikke noe man lærer seg under studiene.

Godt grunnlag

Selv om Sistranda på Frøya kun har rett over 1000 innbyggere skulle det likevel vise seg at det var gode muligheter for Svendsen i kommunen, som i dag er en av landets rikeste kommuner. Sammen med nabokommunen Hitra står Frøya for 20 prosent av all lakseproduksjonen i Norge og bidrar med over 40 prosent av eksportverdiene for Sør-Trøndelag.

– Det er en kommune og et område i fantastisk vekst – det er nesten ubeskrivelig. Jeg så mulighetene og har vært heldig. Som jurist har du nok ikke det samme grunnlaget i hvilken som helst liten kommune, tror Svendsen.

Advokaten jobber både for kommune, næringsliv og privatpersoner, og snakker varmt om lokalmiljøet.

– Det er en fantastisk gründerånd her oppe.

Ikke på fest

Etter 25 år på Frøya kan Svendsen fortelle at han aldri har angret på valget. To av barna har reist bort for å studere, men er etter planen på vei tilbake. En tredje går fortsatt på videregående. Sammen med samboer, som er veterinær, har Svendsen nå skaffet seg sauer, hester og høner på småbruket.

– Jeg har blitt mer og mer glad i å bo i naturen. Jeg har ofte møter i Oslo, og det er alltid en lettelse å komme seg vekk fra byen og få naturen tett innpå.

Hvis han skal trekke frem noe han savner med bylivet må det være å til tider ha et fagmiljø å støtte seg mer på. På et lite sted er det også umulig å gjemme seg bort i mengden, og Svendsen forteller at han fort ble «advokaten» uansett hvilken setting han dukket opp i.

– Det begrenser vanlig livsutfoldelse litt. Du drar ikke på fest på hotellet en lørdagskveld – det gidder du ikke. Innimellom blir du litt lei av at folk skal diskutere sin kommende skilsmisse med deg. Det er klart det kan bli litt ensomt, innrømmer han.

Som advokat i en liten bygd kan du ikke være spesielt opptatt av hva andre synes om deg, og at mange til enhver tid identifiserer deg med klientene dine kan være en utfordring.

– Du må være litt tykkhudet, og en jobb som dette på små steder gir nok oftere utfordringer med tanke på habiliteten, sier Svendsen.

Dørstokkmila

For mange som drømmer om å flytte «hjem» eller ut av byene kan dørstokkmila være lang, tror Svendsen.

– Det er klart det kan være skummelt. Og det er ingen tvil om at det er mye jobb, i alle fall til å begynne med.

Noen utfordringer til tross, synes Svendsen de positive aspektene ved livet på bygda helt klart overgår de negative. Han mener muligheter du kanskje ikke ville fått i et større miljø kan gi en spennende og variert hverdag hvis man ønsker.

– Du kjenner jo alle til slutt. Du kan når som helst ta en telefon til ordføreren eller administrerende direktør i de største selskapene, og du får være med på utrolige ting, sier han, og fortsetter:

– Det er også mangel på kompetanse på små steder, også på juridisk kompetanse. Du kan få mulighet til å være med i styrer, utviklingsprosjekter og masse spennende som du kanskje ikke ville hatt tilgang til i større byer.

– Jeg har ofte møter i Oslo, og det er alltid en lettelse å komme seg vekk fra byen og få naturen tett innpå, sier Terje Svendsen.

21 prosent har ikke oppdatert systemene sine i henhold til GDPR

Samtidig er ikke det offentlige gode nok på datasikkerhet, ifølge rapport. Kun 55 prosent av offentlige virksomheter er i dag tilstrekkelig beskyttet mot digitale trusler, mens 21 prosent ikke har oppdatert systemene sine i henhold til GDPR. Det kommer fram i Rambøll-rapporten «IT i praksis». – Disse tallene viser et alvorlig bilde. Skal innbyggernes personvern ivaretas på en god nok måte er det offentlige nødt til å gjøre mer for å sikre egen virksomhet og brukernes persondata, sier Morten Skodbo, direktør for Rambøll Management Consulting, i en pressemelding. Samtidig viser undersøkelsen at innbyggerne er åpne for at informasjon om dem deles, dersom det gir dem bedre og mer sammenhengende tjenester.

Morten Skodbo (Foto: Rambøll)

Fortsetter på papir annenhvert år

Stortingets presidentskap besluttet i mai at Stortingets administrasjon skal bekoste og forestå fortsatt utgivelse av en trykt samling av Norges lover. For å holde kostnadene nede er det bestemt å ikke videreføre de faglige fotnotene i lovsamlingen, og utgivelse blir annethvert år.

42 prosent av små kommuner mangler juridisk kompetanse

Telemarksforsking har undersøkt situasjonen i de minste kommunene med under 3000 innbyggere. Kartleggingen viser at det er betydelige forskjeller mellom små og store kommuner når det gjelder forekomst av fagpersonell med høyere utdanning i kommuneorganisasjonen. Dette gjelder blant annet jurister. I undersøkelsen er det stilt spørsmål om kommunene mener de har tilstrekkelig tilgang på kompetanse ut fra behovet for ulike stillingstyper. De tre øverste stillingsområdene hvor flest kommuner svarer at de ikke har tilstrekkelig kompetanse er: psykologer (51 %), jurister (42 %) og fagstillinger innen miljøvern og klima (38 %). På en del områder er det også en viss andel av kommunene som oppgir at de har tilgang på kompetanse via kjøp fra private. Dette gjelder i størst grad jurister (35 %), ifølge undersøkelsen.

Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland (Foto: KMD)

Stor interesse for Høyesterettsoppdateringer

Det var godt oppmøte på Juristenes Hus da Juristforbundet Privat arrangerte «Rett før jobb» for første gang. Seminaret var det første i rekken av samlinger som skal presentere nytt fra Høyesterett. Det er Forum for Privatansatte som står for arrangementet. Temaet for første seminar var erstatningsansvar og aksept av risiko, culpanormen ved sports- og fritidsulykker. Advokatene Yngve Skogrand, Merete Anita Utgård og Tom Sørum kom med sine synspunkter og snakket om relevante saker de har jobbet med. Frokostseminaret arrangeres igjen til høsten med nytt tema, og arrangørene håper på høyesterettsoppdateringer en gang i halvåret.

27 prosent av nyutdannede jurister i privat sektor får ikke overtidsbetaling

Ifølge NRK viser en undersøkelse blant medlemmene av Juristforbundet at 27 prosent av jurister i privat sektor ikke får overtidsbetaling de første fem årene etter studier. Dersom arbeidsgiver ikke gir medarbeiderne overtidsbetaling, må det av kontrakten fremgå at de har fått en stilling som er «særlig uavhengig». Derfor blir definisjonen av «særlig uavhengig stilling» viktig. Juristforbundets president Håvard Holm gir uttrykk for at helt ferske jurister ikke får stillinger som gir en slik grad av selvstendighet og kontroll over egen arbeidssituasjon som loven krever. – Og det er selvsagt betenkelig at det er misbruk av denne hjemmelen i loven, og at det skjer i juridiske miljøer, sier Holm til NRK.

Bot for gjengjeldelse mot varslere

Politiet i Øst har gitt Fredrikstad kommune et forelegg på 500.000 kroner for brudd på arbeidsmiljøloven, melder NRK. Kommunen skal ikke har klart å ivareta tre ansatte i teknisk drift som varslet om kritikkverdige forhold i kommunen. Politiet skriver i forelegget at Fredrikstad kommune opptrådte «på en måte som samlet sett utgjorde gjengjeldelse overfor de ansatte». Som eksempler på dette viser de til at kommunen unnlot å behandle varsler og ikke gjorde noe for å ivareta sin omsorgsplikt for de ansatte som etter varslene var sårbare for hevn fra ledere. Juristen intervjuet våren 2017 «Marit», som jobbet som jurist i kommunen, og som varslet for første gang i 2012 om det hun mente var feil bruk av den såkalte anleggsbidragsmodellen ved utbygginger. Hun var den gang klar på at hun advarte andre mot konsekvensene av å varsle, samtidig som hun fortalte at hun måtte følge sin egen stemme da hun valgte å varsle.

Advokatforeningen skal flytte ut av Juristenes Hus

Advokatforeningen og Juristforbundet blir ikke samlokalisert i fremtiden. Advokatforeningen har besluttet å selge seg ut av Juristenes Hus i Oslo, og har startet jakten på nye lokaler. Ifølge Advokatbladet er det flere grunner til at Advokatforeningen ønsker å flytte for seg selv; blant annet et ønske om å styrke Advokatforeningens identitet, adskilt fra dagens «samboere» Juristforbundet, Juristenes Utdanningssenter (JUS) og husets to andre leietagere. Juristforbundet og Advokatforeningen eier en halvpart hver av aksjene i Juristenes Hus. Nå må de to sameierne bli enige om hva lokalene er verdt.

JURIST KONTAKT ser tilbake

50 år siden

«Juristforbundets representantskap avholdt sitt årsmøte i Oslo Handelsstand 13. juni. Møtet ble avviklet raskt og greit under h.r. advokat Trygve Lange-Nielsens kyndige ledelse.»

(Det eneste punktet som førte til diskusjon var valg av nytt styre)

40 år siden

«Juristens forbrytelse består i at han i private samtaler har uttalt seg nedsettende om Jugoslavias kommunistparti og sagt at hæren er den eneste faktor som opprettholder jugoslavisk enhet.»

(Amnesty kjemper for jugoslavisk jurist som er fengslet for ti år)

30 år siden

«Evner juristene godt nok å tilpasse seg de raske og omfattende endringer som nå skjer i forvaltningen?»

(Juristforbundet skal sette søkelys på juristrollen og på etterutdannelse)

20 år siden

«Det har i politi- og lensmannsetaten vært en utredningskultur som har bidratt til en skrikende redsel for å ta beslutninger.»

(Anne Kari Lande Hasle har ledet Politidistriktsutvalget som foreslår å redusere antall distrikter)

Neste magasin kommer 4. september.

Annonsefrist 25. august

Ring: 918 16 012 eller
e-post: per.olav@storybold.no

Bygger et digitalt juridisk miljø i NAV

– Jurister er vant til å ha en rolle hvor man kommer inn i ettertid og vurderer noe noen andre har laget ferdig. Det fungerer ikke når det gjelder digitalisering. Vi må jobbe mer proaktivt – være der når ideene oppstår og følge hele prosessen, sier Haakon Hertzberg.

Tekst: Tuva Bønke Grønning og Ole-Martin Gangnes

Han er assisterende direktør i NAV sin Kunnskapsavdeling og jobber med å få på plass det han kaller et «høykompetent digitalt in-house jussmiljø» som skal sørge for at NAV sin digitale utvikling skjer innenfor lovens rammer og blir rettssikre løsninger. Da trenger han mange jurister med på laget.

– Digitaliseringen skjer veldig fort og er et så potent virkemiddel at hvis man legger opp til en automatisering eller ny arbeidsprosess vil det kunne få voldsomme konsekvenser for rettssikkerheten til veldig mange brukere, sier han, og legger til:

– Vi har ikke muligheten til å trå feil når det kommer til brukernes rettsikkerhet. Det kan utfordre grunnplankene i vårt velferdssystem.

Techjurister

Hertzberg forteller at de lenge har sett et behov for å bygge opp et juridisk miljø som kan samspille sammen med utviklerne og de tverrfaglige teamene de nå jobber i.

Foreløpig har de rekruttert fire techinteresserte jurister fra egne rekker, men skal ha på plass ytterligere fire samt en leder over sommeren. Techjuristene får tittelen «legal coaches» og skal hjelpe utviklerteamene å ta gode beslutninger.

Overgangen til det de selv kaller «smidig utvikling» gjør at digitale løsninger utvikles raskere og at arbeidet i stor grad stykkes opp.

– Vi ser at dette er en veldig effektiv måte å tjenesteutvikle på, men vi ser også at det krever en helt annen juridisk kompetanse langs flere akser, sier Hertzberg.

– Hovedsakelig handler det om kapasitet. Vi må være flere som bistår utviklerne i IT-avdelingen og også i fagdelen for å sørge for at vi er compliant med tanke på både personvern og forvaltningsrett.

Stort IT-budsjett

Med et IT-budsjett på mange hundre millioner kroner mener Hertzberg det er på sin plass at en forholdsmessig del av pengene går til å sørge for at utviklingen gjøres innenfor lovens rammer.

– Noe som er utfordrende for juristene er at vi også må jobbe mer integrert, vi er nødt til å omsette juss til utvikling. Og så er det viktig at vi samtidig klarer å etablere styringsprosesser som legger til rette for og understreker behovene og rettslige rammebetingelser.

Hertzberg mener en konsekvens av at utviklingen går så fort er at man fort blir utålmodig for å få endret og utviklet lovverket, så juristene i Nav må spille godt sammen med departementene og kunne peke på utfordringer teknologien byr på.

Sykepenger og foreldrepenger

Blant prosjektene juristene i Nav skal jobbe tett på er blant annet milliardprosjektet med å se på hvordan sykepengeløpet kan forbedres og automatiseres.

– En av tingene vi da må se på, som det er juridisk krevende å ta stilling til, er hvor mye vi kan bruke av opplysninger om hvem som bør følges opp på hvilken måte for å unngå langtidssykemelding i slike prosesser.

Også i forbindelse med utviklingen av foreldrepengeløsningen, som delvis har blitt en helautomatisk prosess, kreves mye juridisk kompetanse.

Hertzberg forteller at de også jobber med nye løsninger knyttet til arbeidsmarkedet og hvordan man kan få best mulig integrering av folk i arbeidsmarkedet.

– Med mer og mer tilgjengelig data vil enhver nyutvikling innen det området stille spørsmål om aktuelle opplysninger var innhentet for det formålet eller noe annet og så videre. Hva er oppfølging og hva er rekruttering? Her er det mange problemstillinger, sier han, og fortsetter:

– Det er egentlig et hav av spennende problemstillinger. Det er ikke bare en floke som skal løses i Nav, men en rekke store velferdsfaglige utfordringer som skal løses fremover. Problemstillingene går ikke tomme og det er en stor bredde.

– Høyt ambisjonsnivå

Under Lovkonferansen i juni, arrangert av juridisk fakultet ved UiO, var digitalisering et tema. I en paneldebatt om digitaliseringen av offentlig forvaltning deltok blant andre kunnskapsdirektør Yngvar Åsholt i NAV.

– Vi har et høyt ambisjonsnivå når det gjelder digitalisering og det er vi budsjettmessig helt avhengig av å ha, sa Åsholt.

Det gjelder både budsjettet som utbetaler ytelsene i velferdsstaten og budsjettet som drifter organisasjonen.

– Det ligger ikke an til vekst i antall ansatte hos oss. Vi bruker hundrevis av millioner på digitale løsninger nå, fortalte Åsholt.

Ny teknologi vil prege mye av det skjer i NAV, som for eksempel nye plattformer som kan dele data.

– Det vil gi oss en helt ny måte å jobbe på. Og når det gjelder AI – kunstig intelligens – er det noe vi ser på i blant annet analysearbeid. Det gir både muligheter og utfordringer.

– I analysearbeidet kan AI hjelpe oss med å identifisere utfordringer slik at vi kan bruke ressurser mer presist. Vi kan blant annet se på prognoser på arbeidsmarkedet. Og finne de som trenger bistand.

Åsholt fortalte at NAV har flere små autonome team som jobber med digitaliseringsprosjekter.

– Digitaliseringen har skutt dramatisk fart de siste to-tre årene og vil bare øke. Dette må skje i juridiske rammer og det må bygges inn juridisk kompetanse i det vi gjør. Det kan være spenninger i forhold til regelverket. Derfor trenger vi jurister som ser både mulighetene og begrensningene.

– Trenger nasjonale grep

Åsholt pekte også på at det er mange like problemstillinger de ulike delene av forvaltningen støter på i digitaliseringsarbeid og spurte om det er riktig at den enkelte etat gjøre alt selv.

– Vi trenger noen nasjonale grep.

I panelet under Lovkonferansen deltok også Jan Magnus, direktør i juri-

disk avdeling i Skatteetaten, professor Malcolm Langford ved institutt for offentlig rett ved og UiO og professor Kristin Bergtora Sandvik ved institutt for kriminologi og rettssosiologi ved UiO.

Langford sa at det er en tendens til at informatikere ser muligheter og jurister ser begrensninger – og at de to faggruppene må møtes.

– Vi trenger jurister som forstår systemene og som kan jobbe i team med andre faggrupper for å utvikle verktøy.

– Det er også litt typisk norsk med en pragmatisk tilnærming til dette. Det utvikles noe her og noe der uten at det er en større overordnet strategi. Vi trenger mer debatt om hva slags automatisering vi ønsker.

– Når det gjelder reguleringer, vil mye av det skje på EU-nivå fremover, sa Langford.

Den digitale jurist

Han er fagansvarlig for prosjektet «Den digitale jurist» som er satt i gang ved UiO. Meningen er at jusstudentene skal forberedes på en fremtid hvor de skal administrere rettslige prosesser med teknologi, ha grunnleggende digitale ferdigheter og støtte utviklingen av nye teknologiske prosesser på tvers av disipliner.

Under Lovkonferansen diskuterte f.v. professor Kristin Bergtora Sandvik (institutt for kriminologi og rettssosiologi ved UiO), direktør Jan Magnus (juridisk avdeling i Skatteetaten) kunnskapsdirektør Yngvar Åsholt (NAV) og professor Malcolm Langford (institutt for offentlig rett ved UiO) digitalisering i offentlig sektor.

«Prosjektet skal utvikle jussutdannelsen i denne retningen gjennom en sterk kobling til praksisfeltet. Et av målene med prosjektet er å sette studentene i stand til å forstå hvordan digitale og automatiserte systemer er bygget opp, og hvilke konsekvenser teknologiske endringer har for rettsvitenskapen. Videre skal de få opplæring i grunnleggende datavitenskapelige og statistiske metoder slik at de kan bidra i utvikling av rettslig teknologi», heter det i presentasjonen av prosjektet.

Det legges opp til en kobling til praksisfeltet gjennom arbeidslivsrelevante prosjekter i samarbeid med eksterne aktører.

Under Lovkonferansen på UiO ble initiativet hilst velkommen av både direktøren i juridisk avdeling i Skatteetaten og kunnskapsdirektøren i NAV.

– Mange av samfunnskunnskapene henger ikke med når det gjelder digitalisering. Det må inn i utdanningen. Vi får mange flinke folk i dag og vi trenger flere med slik kompetanse, sa Yngvar Åsholt i NAV.

Han var klar på at juristene ikke kan vente med å ta bedre grep om digitaliseringen og konsekvenser av ny teknologi.

– Denne utviklingen går utrolig fort. Det er et kjempetog som er i fart. Men vi kan ikke vente i ti år på at jurister med dobbel kompetanse skal komme. Det må juridisk kompetanse inn allerede nå.

Les også Håvard Holms kommentar på side 52.

Digitaliseringsprisen til NAV

– Jeg håper prisen kan inspirere andre offentlige etater til å tenke nytt og digitalt.

Det var de vel tusen deltakerne på årets digitaliseringskonferanse som i juni stemte frem NAVs nye nettjeneste for foreldrepenger til vinner av digitaliseringsprisen 2019.

På denne nettjenesten kan foreldre finne informasjon som er tilpasset deres situasjon, kommende foreldre kan planlegge hvordan de skal fordele foreldrepengeperioden mellom seg, finne ut hvor mye penger de vil få i permisjonstiden og søke om foreldrepenger. Dessuten kan de chatte med chatboten Frida hele døgnet, hele året.

– Gratulerer til NAV som har modernisert og digitalisert hele brukerreisen for kommende og nybakte foreldre. Jeg håper prisen kan inspirere andre offentlige etater til å tenke nytt og digitalt for å forbedre egne tjenester, sier Steffen Sutorius, direktør i Difi i en pressemelding.

Bli med på Oslo Legal Walk

Onsdag 4. september 2019 fra kl. 16.00

Juristforbundet arrangerer igjen Oslo Legal Walk, en felles vandring gjennom Oslos gater til inntekt for frivillig rettshjelp i egen by. Vi inviterer deg og kollegene dine, familie og venner til å bli med og gå Oslo Legal Walk!

Startkontingenten er kr 300 og går uavkortet til Jussbuss, Gatejuristen, Juridisk rådgivning for kvinner, Barnas Jurist og Kreftforeningens rettshjelpstilbud. Det er også mulig å donere penger. Oslo Legal Walk har fleksibel start fra Universitetsplassen kl. 16.00-18.00. Etter noen kilometers tur langs en løype i sentrum, blir det «streetparty» med salg av mat og drikke i Frokostkjelleren og Universitetshaven. Du kan gjerne bruke klær med egenreklame.

Mer informasjon på juristforbundet.no/legalwalk
Kjøp billetter på ticketmaster.no/event/608453
Studenter får halv pris ved bruk av koden: WALK2019STUD

OSLO LEGAL WALK

UiO : Det juridiske fakultet

Fremtidens arbeidsmarked
Mer spesialisering, mer faglig oppdatering og flere jurister

Tor Egil Viblemo holdt foredrag om fremtidens arbeidsmarked.

Morgendagens arbeidsmarked var tema for årets tillitsvalgtkonferanse i Juristforbundet.

Tekst og foto: Ole-Martin Gangnes

Årets tillitsvalgtkonferanse i Juristforbundet samlet i begynnelsen av juni nær 150 tillitsvalgte jurister fra hele landet over to dager på Farris Bad i Larvik. De tillitsvalgte så framover og diskuterte utviklingen på arbeidsmarkedet. «Morgendagens arbeidsmarked – må vi tenke nytt?» var overbyggende tema.

Konferansen ble åpnet av Juristforbundets president Håvard Holm.

– Det er ikke tilfeldig at vi har valgt dette temaet, sa Holm som blant annet viste til diskusjonene som er i gang blant jurister om konsekvenser av digitalisering og ny teknologi. Ikke minst for saksbehandling i forvaltningen.

– Hvor blir det av juristene i denne transformasjonen? Under Lovkonferansen nylig var det et bra signal at mange har et nøkternt syn på hva bruken av teknologi kan få til. Men det er samtidig bekymringsfullt å høre beskrivelser av utfordringene i masseforvaltningen.

– Dersom det kun sitter teknologer i førersetet, er det ikke sikkert bevisstheten om rettssikkerhetsprinsippene er like sterkt til stede. Her har vi jurister en jobb å gjøre, sa han.

Under konferansen holdt Tor Egil Viblemo et foredrag om utviklingstrekk i arbeidsmarkedet for jurister. Viblemo er jurist og senioranalytiker i Oxford Research. Han leder også privat seksjonen i Juristforbundet. Vibelmo advarte mot arroganse i møte med ny teknologi, nye krav og nye måter å jobbe på.

Han tok et tilbakeblikk på juristenes sentrale rolle og ekspansjon i sentralforvaltningen i årene 1814 – 1980 og den sterke veksten som har vært i advokatmarkedet siden 1990-tallet. I det private har juristene styrket seg, mens det i offentlig sektor har vært mer stillstand.

– Veksten forsetter i advokatmarkedet. Man kan stille spørsmål ved om ikke også juristene i offentlig sektor har potensiale til å ta et større rom, sa han.

Flere jurister

Når det gjelder fremtiden, kommer det flere jurister. Det utdannes tusen nye jurister hvert år, ifølge Viblemo. Og kvinneandelen fortsetter å vokse.

Det er likevel ikke jevnt fordelt hvor menn og kvinner jobber i dag. Grovt sett går menn til privat sektor og kvinner til offentlig sektor. Ifølge tall Viblemo presenterte, er 62 prosent av juristene i offentlig sektor kvinner, mens det er overvekt av menn i det private.

Når det gjelder konsekvenser av digitalisering, påpekte Viblemo at det er en rekke scenarioer og faktorer som spiller inn og at man derfor må ha en åpen tilnærming hvis man skal si noe om fremtiden.

Juristforbundets president Håvard Holm åpnet konferansen.

– Det kan bli sterkere konkurranse, særlig i privat sektor. Man kan se for seg segmentering av markedet. Vi kan også se for oss en større fragmentering av jussen – det er noe som kan skape et større konfliktnivå blant jurister.

Samfunnets forventninger kan også endre seg.

– Det kan komme nye forventninger fra kunder og klienter. Dessuten har reguleringer mye å si, for eksempel om man åpner opp markedet mer. Men de ulike delene av juristprofesjonen vil påvirkes ulikt. Det er også ulike forutsetninger for å endre seg.

– Utviklingen blir nesten aldri helt slik vi spår. Men vi kan ikke være så arrogante at vi ikke diskuterer endring hele tiden. Men generelt er det et bilde der vi ser mer spesialisering, økt behov for faglig oppdatering og vekst i antall jurister. Veksten skjer i advokatfirmaene så langt.

Viblemo spurte om det ville bli nok jurister i offentlig sektor fremover.

– Det norske systemet krever en enorm kompetanse i forvaltningen, ikke minst fordi det er så basert på tillitt og skjønn. Vil det være nok jurister til å gi bistand og utøve godt skjønn? spurte han.

Dansk prosjekt

Fra Juristforbundets danske søsterorganisasjon Djøf var politisk sjefsrådgiver Esben Dahl Sørensen til stede for å dele erfaringer, analyser og rapporter om hvordan digitalisering og kunstig intelligens vil påvirke juristprofesjonen.

Djøf har et større prosjekt om temaet, kalt «Working Future» og han presenterte en del av funnene.

– Vi kan selvfølgelig ikke forutse alt som vil skje, men vi vet nok til at det er grunn til å spørre seg om man ikke skulle begynne å samarbeide litt mer på tvers av fag, sa Sørensen.

Andre foredragsholdere under konferansen var advokat Rune Lium om rettsmekling og teknikker for tvisteløsning, mens advokatene Heidi Aas Larsen og Kjetil Baustad Egeli snakket om ulike tilknytningsformer til arbeidslivet.

Kommunikasjonsrådgiverne Marianne Hafstad og Ellen Morgenstierne ga tips om retoriske strategier i kommunikasjon med sjefer og ledelse.

Medbestemmelse i fremtidens arbeidsmarked ble også diskutert – Even Bolstad fra HR Norge kom med foredraget «Medbestemmelse – plunder og heft for HR?»

Dessuten snakket professor Kalle Moene om den nordiske modellen og fremtidens arbeidsliv.

Hvordan bli en bedre formidler ga hjerneforsker og lege Ole Petter Hjelle de tillitsvalgte tips om.

Bistandsadvokatordningen

Foreslås stykkprisregulering, avgrensninger og styrking av kontroll

Bistandsadvokatordningen evaluert.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Justis- og beredskapsdepartementet har mottatt en evaluering av bistandsadvokatordningen utført av Oxford Research i samarbeid med Menon Economics, på oppdrag fra departementet. Bistandsadvokatordningen ble styrket ved endringer i straffeprosessloven i 2008. Oxford mener overordnet at loven virker etter hensikten, men evalueringen inneholder flere forslag og anbefalinger:

- Stykkprisregulering på etterforskningsstadiet bør utredes
- Bistandsadvokatens oppgaver bør i hovedsak avgrenses til juridiske oppgaver
- Samordning og tilgrensede ordninger – behov for mer informasjon og kunnskap
- Større bruk av koordinerende bistandsadvokater
- Hjemmel for å avgrense tilstedeværelse under hovedforhandling
- Avgrensinger i retten til bistandsadvokat i den enkelte sak
- Kontrollfunksjonene i domstolene bør styrkes

Stykkprisregulering

Om stykkprisregulering på etterforskningsstadiet, skriver Oxford at dette kan utformes med ulike stykkpriser for noen sakstyper, men siden sakene er ganske ulike også innenfor samme sakstype, bør det være romslige unntaksregler.

Når det gjelder bistandsadvokatens oppgaver, er det Oxford Researchs vurdering at det i forarbeider eller i lovteksten bør defineres hva som menes med «juridisk hjelp» og hva som er «annen hjelp».

> *Oppgavene må være tett knyttet til de juridiske oppgavene*

«Vi mener at juridisk hjelp bør være hovedoppgaven og hovedregelen for bistandsadvokatens arbeidsoppgaver. Oxford Research mener bistandsadvokatens rolle og oppgaver i større grad bør avgrenses til juridiske oppgaver, men det vil samtidig være nødvendig at bistandsadvokaten også kan utføre noen oppgaver som ikke strengt tatt er juridiske. Poenget er at disse oppgavene må være tett knyttet til de juridiske oppgavene, integrert i kjerneoppgavene til bistandsadvokaten, og ikke egne, selvstendige informasjons- og støtteoppgaver», heter det i rapporten.

Å avgrense tilstedeværelse

Når det gjelder «hjemmel for å avgrense tilstedeværelse under hovedforhandling», anbefaler Oxford å innføre en hjemmel for å avgrense tilstedeværelse under hovedforhandling, i tråd med Straffeprosessutvalgets forslag.

«Evalueringen viser at det i dag er varierende i hvilken grad dommere har dialog med bistandsadvokater om nødvendigheten av å være tilstede», heter det i rapporten.

Oxford Research anbefaler også at oppnevning av bistandsadvokat begrenses, dersom sakens karakter gjør bruk av bistandsadvokat unødvendig.

Kontroll

Dessuten anbefales det at kontrollfunksjonene i domstolene bør styrkes.

«Den som kontrollerer salæroppgavene burde ha verktøy som gir et klart bilde av hvor mye tid advokater pleier å bruke i lignende saker, hvilken tidsbruk som pleier å innvilges, og som gir et klart bilde av hvor mye tid advokaten har brukt på denne saken i tidligere instanser.

En bør også vurdere om det alltid er nødvendig at den dommeren som administrerer saken også er den som kontrollerer salæroppgavene til advokatene på saken. Her kan det være muligheter for spesialisering og delegering. Det kan foreligge effektiviseringsgevinster ved at et annet personell eller en annen etat utfører kontrollen.

Det er ikke åpenbart at det eneste hensiktsmessige er at dommerne kontrollerer salæroppgavene. Slik det fungerer i dag er det lite effektivt for å oppnå en reell kontroll, og fremstår også lite kostnadseffektivt», heter det i evalueringen.

ER DET ANNERLEDES Å LEDE I PRIVAT SEKTOR?

Anita Krohn Traaseth

Norsk næringslivsleder og forfatter

Foto: Martin Skulstad

FAGLIG INSPIRASJON OG NETTVERKSBYGGING

LEDERKONFERANSEN19

Lederkonferansen19 vil inspirere og utfordre deg som leder! Vi lover deg spennende foredrag og et musikalsk innslag i en fin ramme i Bjørvika i Oslo. Vi har satt av god tid til nettverksbygging med rause pauser underveis og til sommer-drikke på terrassen etter konferansen.

Vi håper å se deg 29. august!

NYTT FRA FORSKNINGEN

Einar Wergeland Jensen
Adm dir i AS3 Norge

HVORFOR GJØR DE IKKE SOM JEG SIER?

Merete Nygård,
Daglig leder og gründer av LawBotics

NUDGING — HVA ER DET?

Jan Ole Hesselberg
Psykolog og formidler

KONFERANSIER LEDERKONFERANSEN

Merete Skaug
Generalsekretær Naturviterne

Se hele programmet og påmelding på jus.no

JUS JURISTENES UTDANNINGSSENTER

JURIST FORBUNDET

Naturviterne

SAMFUNNSVITERNE

SAMFUNNSØKONOMENE

Menneskerettighetenes direktør

Det er lett å engasjere Adele Matheson Mestad (38). Men i jobben som direktør for NIM (Norges institusjon for menneskerettigheter) må hun hele tiden øve på å velge bort noe.

Tekst og foto: Tuva Bønke Grønning

– Jeg hadde allerede fra starten en ganske idealistisk inngang til jussen. Jeg hadde vel den klassiske oppvåkningsreisen som mange har i 18–19-årsalderen hvor man får en dypere forståelse for verdens urettferdighet. Jeg kjente mye på at jeg hadde vært heldig, og følte at det forpliktet litt, sier Adele Matheson Mestad.

Den ferske direktøren for den også ganske ferske organisasjonen Norges institusjon for menneskerettigheter rydder hektisk pulten etter å ha ønsket velkommen. Orden, systemer og rettferdighet står høyt i kurs hos den engasjerte 38-åringen.

At det var jussen som skulle hjelpe henne å sortere ting i en kaotisk verden var ikke nødvendigvis klart fra starten av. Både psykologi- og statsvitenskapstudier ble forsøkt, men frustrasjonen vokste stadig over de mange fine teoriene som aldri endte opp med noe fasitsvar. I jussen fant Mestad til slutt det samfunnsfaget hun mener ligner mest på matte.

– Du operasjonaliserer verden på en måte, og sier at «Okay, dette argumentet veier for, og dette veier imot». Så vekter du og kommer frem til et slags resultat. I en kompleks og rotete verden er jusfaget et ryddig fag. Det tiltaler meg veldig.

Byråkratkjærlighet

Systemer og orden i jusen til tross – det er ingen tvil om at direktøren til tider har mange baller i lufta. Å velge bort ting når man engasjerer seg i det meste er ikke alltid like lett.

Mestad bøyer seg godt fremover og river seg en god stund i håret når hun får spørsmål om hvordan hun er som leder.

– Ens sterke sider kan jo også være ens svakeste. Det at jeg blir fort begeistra og engasjert er jo bra, men noen ganger må man si at selv om noe er interessant kan vi ikke jobbe med det. Jeg prøver å ha systemer rundt meg som gjør at jeg ikke kaster meg hodestups inn i enhver idé, forteller hun.

– Når man er leder går det ikke bare utover en selv lenger. Jeg påtar meg jo oppgaver på vegne av andre også, så jeg jobber mye med å være bevisst på det.

Da hun i 2016 startet i NIM la Mestad bak seg nesten ti år hos Regjeringsadvokaten. Som nyutdannet jurist hos Regjeringsadvokaten fikk hun virkelig kjenne på den variasjonen jussen kan gi i arbeidshverdagen.

– Den første saken min handlet om hest var å anse som kjæledyr i avgiftsrettslig forstand. Det var en kjempemorsom sak. Uka etter var det en utvisningssak av en iransk konvertitt hvor en del av diskusjonen gikk på hvordan uttrykke indre overbevisning om at man har konvertert fra islam til kristendom, forteller hun.

En annen ting Mestad tar med seg fra årene hos Regjeringsadvokaten er en stor kjærlighet for «alle de flinke folka i statsforvaltningen».

– Jeg er veldig glad i byråkrater, men ikke så glad i å kalle dem det – i alle fall ikke når ord som avbyråkratisering brukes så mye. Jeg tror at hvis folk hadde visst hvor mange flinke folk som jobber i den norske staten så hadde de blitt veldig beroliget.

Folkeopplysning og jusspråk

Mestad forteller at det også var «systemene» som ga ro da hun jobbet hos Regjeringsadvokaten.

– Jeg syntes domstolene som regel tok gode avgjørelser, og hvis ikke kunne man anke, og Høyesterett er jo en domstol som av svært gode grunner nyter høy tillit. Det er stor grad av forutsigbarhet i rettssystemet, og gode argumenter blir hørt og vinner ofte frem. Slik er det ikke nødvendigvis i offentligheten ellers, sier hun.

Og nettopp det opplevde hun som en av de største forskjellene da hun begynte i NIM.

– Det er veldig mange andre faktorer som spiller inn på en beslutning enn det faglige premisset: alt fra mediepress til politiske agendaer til timing på ting. Det er mer komplisert. Det er ikke slik

at en får rom for argumenter fra to sider før en dommer bestemmer.

Og etter at hun ble oppnevnt som direktør for organisasjonen i mars i år har hun også fått god trening å spisse juridiske budskap og opplyse om menneskerettigheter, ikke bare til andre jurister, men til hele folket.

– Vi har et eksplisitt folkeopplysningsmandat. Noen ganger skal vi bidra med et standpunkt, men ofte bare med kunnskap om de menneskerettslige premissene. Det er det et stort behov for. Det er utrolig viktig at de juridiske premissene for samfunnsdebatten er tydelige og kjente.

Selv om hun trives med å uttale seg, forteller Mestad at det kan være krevende å finne riktig form og å fjerne seg fra «jussspråket».

– Jeg tror mange jurister føler at de fjerner en del av profesjonaliteten når de ikke bruker jussspråket, fordi jus er språk. Det er en trygghet i å ta alle de forbeholdene og bruke den terminlogien, men justerminologien er samtidig ganske fremmedgjørende for mange, sier hun.

– Jeg øver meg på å prate på en måte som er tilgjengelig for alle. Man må passe seg for at et faglig ego ikke kommer i veien for det, og det er ikke alltid så lett

Eldre som sårbar gruppe

Psykisk syke i fengsel, vold og overgrep, ytringsfrihet, domstolenes uavhengighet, enslige mindreårige asylsøkere, eldres rettigheter og barns rettigheter. Engasjementet kommer tydelig frem når Adele Matheson Mestad skal fortelle om hva hun brenner for i jobben.

Hun trekker frem vold og overgrep i minoritetsgrupper og eldres menneskerettigheter som to saker som for øyeblikket står hennes hjerte nært.

– Det blir stadig flere eldre i Norge, og operasjonalisering av menneskerettighetstematikken i relasjon til eldre som sårbar gruppe er mindre utviklet enn annen menneskerettighetstenkning, sier hun.

Adele Matheson Mestad var hos Regjeringsadvokaten i ti år. Her sammen med kollega Marius Emberland (t.v.) under rettssaken der Anders Behring Breivik stevnet staten for brudd på menneskerettighetene. (Foto: Lise Åserud / NTB scanpix)

En studie fra NKVTS (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress) fra 2017 indikerer at mellom 56.000 og 76.000 hjemmeboende personer har vært utsatt for vold og/eller overgrep etter fylte 65 år.

– I tillegg til vold og overgrep er underernæring, vergemål og bruk av tvang på demente aktuelle og viktige problemstillinger som det bær ses nærmere på, mener Mestad.

At tallene for vold og overgrep er høyere i det samiske samfunnet enn ellers er også noe vi bør snakke mer om, mener Mestad.

– Dette gjelder nok i andre minoritetsgrupper også. Ulike grupper krever ulike tiltak. Vi må sette inn kunnskapsbaserte tiltak som hjelper, og da må man ha kunnskap om hvor utfordringene ligger og tørre ta de samtalene. Her har det samiske samfunnet vært modige: de har tatt opp dette og går løs på det med dødsforakt, sier hun, og forteller nesten uten pause, hele tiden fremoverlent:

– Også barna da. Alle som er opptatt av menneskerettigheter er opptatt av barn. Hvordan vi behandler barna våre får enorme samfunnskonsekvenser. Uansett hva det gjelder – barnevern, psykiatri, kriminalomsorg, rus – så er forebygging alltid best for barna, men også samfunnsøkonomisk billigst. Som stat burde vi egentlig bruke uendelig antall midler på forebygging og på barna.

– Det er et paradoks at man ofte først ser barnet ordentlig og setter i gang grundige undersøkelser og tiltak når barnet har havnet i justissektoren.

Holder menneskerettighetsfanen

Mestad var 26 år gammel da hun tok et halvt års permisjon fra jobben hos Regjeringsadvokaten for å jobbe for påtaleenheten i Den internasjonale domstolen for forbrytelser i Rwanda. Hun beskriver det som en sjokkartet opplevelse, som hun fortsatt tenker mye på, 12 år senere.

– Hvis du ser på det som skjedde i Nazityskland så ser vi jo at mye skjedde fordi mange gjorde jobben sin i en militær hierarkisk kommando. Det som er så sjokkartet i Rwanda er antallet drapsmenn og overgripere, hvor mange man fikk med seg på folkemordet. At naboer snudde seg mot naboer. Det klarte jeg aldri helt å forsone meg med, sier hun.

Oppholdet i Rwanda gjorde henne enda mer glad i å forsvare sivilisasjons-

Adele Matheson Mestad under besøk på Ila fengsel og forvaringsanstalt sammen med tidligere NIM-direktør Petter E. Wille. (Foto: Tore Kristiansen, VG)

Mestad startet i jobben som NIM-direktør tidligere i år. (Foto: Tuva Bønke Grønning)

utvikling som handler om å bygge gode institusjoner og systemer som er rigget for hindre lignende hendelser.

– Jeg har tenkt mye på dette. Bor dette i alle? Vi vet at vi må ha gode systemer og bolverk for å demme opp for grunnleggende menneskelige følelser som i ytterste konsekvens kan få farlige utslag.

– Jeg tenker at til tross for polarisering og hatprat er vi godt skodd i Norge med gode systemer og grunnleggende gode verdier. Men vi ser internasjonalt at ting snur fort, og det skal vi være klar over.

Mestad tenker at hennes viktigste jobb som direktør i NIM er å holde menneskerettighetsfanen høyt og ikke tenke at slaget er vunnet for alltid.

– Menneskerettighetsprinsippene er under press i mange land, og det er viktig at Norge som stat går foran med et godt eksempel. At vi viser at vi tåler disse debattene og ulike oppfatningene, og at den norske stat tåler å få kritikk iblant. At vi er interessert i å bruke det demokratiske dansegulvet vi har bygget.

– Alle er idealister

Sammen med skuespiller Henrik Mestad har Adele Matheson Mestad barna Vilja (9) og Iben (6).

> *Hvordan vi behandler barna våre får enorme samfunnskonsekvenser*

– Jeg tror jeg kommer til å tape jobbkampen. Når jeg har med barna på jobb kan jeg vise dem stiftemaskiner eller kopimaskiner, men når de er med pappa på jobb kan de ta en tur med den kjempestore pæra eller prøve piratkostymer. Det er nok litt mer forlokkende, ler Mestad.

Hun understreker likevel at hun får sneket inn en del jus også.

– Det kan være en utfordring å ha barn som er godt opplært i barns rettigheter. «Mamma! Ifølge barnekonvensjonen har barn rett til å bli hørt, så når jeg roper MÅ du svare» ropte Iben forrige uke.

Da ferden gikk videre fra Regjeringsadvokaten til NIM var målet å jobbe noe mindre. Det har den nyoppnevnte direktøren foreløpig ikke klart, men til høsten tar hun en liten permisjon for å bruke litt ekstra tid med de der hjemme.

– Det blir veldig mye jobb.

Ofte er det mye møter på dagen, så Mestad må bruke kveldene til å lese.

– Men herregud, jeg er heldig da: når jeg må lese på kvelden så er det jo bare utrolig spennende ting. Hva sa egentlig den siste undersøkelsen om hatprat? Eller Sivilombudsmannen særskilte, og meget viktige, melding om alvorlige utfordringer knyttet til behandlingen av psykisk syke innsatte i norske fengsler?

Hun ler litt.

– Hvis man først skal drive og jobbe på kvelden, har jeg jo flaks som får drive med så viktige og spennende ting.

De fleste av oss er egentlig idealister, tror Mestad. På jakt etter en mening i det de gjør.

– Det er veldig få som går på jobb bare for å tjene penger. Det tror jeg ikke noe på. Vi skal være forsiktig med å forbeholde det idealismegreiene for folk som jobber i Amnesty eller en menneskerettighetsorganisasjon. Det mener jeg faktisk.

– Det er mange rundt omkring som har en idealistisk motivasjon for å gå på jobb. Gjøre noe litt bedre. Passe på en brikke i det puslespillet som utgjør samfunnet, det være seg i forvaltningen, politikken, akademia, kunsten eller næringslivet som er viktig for at alt skal gå rundt og virke. Mosaikk av behovet for mening.

Arbeidsgruppe med nye anbefalinger når barn møter i domstolen

– Retten bør større grad skjerme mindreårige i straffesaker mot offentlighet og media

Tekst: Ole-Martin Gangnes

«Domstolsbehandling til barnets beste» er et prosjektarbeid i regi av Domstoladministrasjonen (DA), som nå kommer med anbefalinger når barn møter i domstolene.

Blant forslagene er:

- Større bruk av planleggingsmøter, for å kunne tilrettelegge for det enkelte barns behov.
- Større fleksibilitet i gjennomføringen av hovedforhandlinger hvor barn møter som part, et mer bevisst forhold til barnas behov for informasjon om hva som skal skje, gitt i en form som de har mulighet til å forstå.
- At retten i større grad enn i dag, bør skjerme mindreårige i straffesaker mot offentlighet/ media.
- Å gi alle barn som ønsker det, mulighet til å snakke direkte med de eller dem som skal avgjøre saken.

Arbeidet bak anbefalingene har vært gjennomført av en tverrfaglig gruppe bestående av dommere, advokater, psykologer mv. Denne arbeidsgruppen har jevnlig møtt unge tilknyttet Forandringsfabrikken – en stiftelse som arbeider for å forbedre barnevern, psykisk helsehjelp, skole og rettssystem.

– Fra annet ståsted

«Ungdommene har egen erfaring med å være i rettssak og har gitt anbefalinger på forbedringspunkter i den rettslige prosessen både i barnevernssaker, foreldretvistsaker, og straffesaker hvor tiltalte/ siktede, fornærmede eller vitne er under 18 år», skriver DA.

Arbeidsgruppens leder har vært tingrettsdommer Anita Jarvoll Hekneby i Kristiansand tingrett.

– Dette har utfordret oss ved at vi har vært nødt til å se den rettslige prosessen fra et annet ståsted enn vi er vant til, samt til å tenke friere rundt hvordan en rettsprosess kan gjennomføres. Fundamentet for de anbefalingene arbeidsgruppen har valgt å gi, er naturligvis forsvarlige barnefaglige vurderinger og lovens ordning, sier hun om samarbeidet med Forandringsfabrikken.

Hvert år behandler domstolene ca. 3500 saker etter barnelov og barnevernlov. I tillegg behandler domstolen svært mange straffesaker årlig, hvor barn under 18 år er involvert, enten som fornærmet, vitne eller tiltalt.

Mediedekning

I veiledningen som handler om åpne og lukkede dører under hovedforhandling i straffesaker heter det blant annet:

«Hensyn som særlig gjør seg gjeldende i vurdering av lukkede dører når tiltalte er under 18 år, er blant annet unngåelse av identifisering av barnet i offentlighet, og reintegrasjon av barnet etter rettsprosessen».

«Det foreligger ofte en sterk selvjustis i ungdomsmiljøet, og dersom tiltalte forklarer seg om forhold som involverer andre personer, kan dette få store konsekvenser for tiltalte i hans / hennes hverdag gjennom utestengelse, eller ved at tiltalte blir utsatt for plagsom atferd, fysiske avstraffelser o.l. Det er derfor grunn til å legge stor vekt på hva tiltalte selv ønsker i spørsmålet om lukkede dører.»

Om mediedekning heter det blant annet:

«Media klarer i liten grad å anonymisere tiltalte med tanke på ungdomsmiljøet, da ungdommene ofte har god oversikt over hva som skjer i deres nærmiljø, og det skal svært lite informasjon til før tiltalte identifiseres. Retten må derfor vurdere om forhandlingene også skal lukkes for pressen.»

«Det er mulig å lukke dørene for deler av forhandlingene, eller nedlegge referatforbud for enkelte opplysninger. Flere rettsavgjørelser gir indikasjon på at det må foretas en nyansert vurdering for ulike deler av straffesaken, i hvert fall når det gjelder pressens tilstedeværelse (eventuelt med referatforbud).»

Mastergradsstipend

Juristforbundet deler årlig ut fire stipend a **kr. 25.000**, henholdsvis to for vårsemesteret og to for høstsemesteret.

Medlemmer av Juristforbundet – Student som planlegger å skrive masteroppgave i rettsvitenskap ved universitet og høyskoler som tilbyr masterutdanning i rettsvitenskap (30 eller 60 studiepoeng) kan søke om stipend og eventuelt skriveplass hos Juristforbundet.

Søknaden må inneholde en grundig redegjørelse for oppgavens tema og når den planlegges innlevert.

Tema for oppgaven må dreie seg om ett av følgende fagområder:

- Forvaltningsrett (taushetsplikt, offentlighet)
- Arbeidsrett (tjenestemannsrett)
- Personvern
- Rettsapparatet (domstoler, advokatvirksomhet, straffeprosess, sivilprosess, politi og påtalemyndighet)
- Rettssikkerhet for utsatte grupper
- Alle former for diskriminering

Søknads-fristen for høstsemesteret er 10. august

Søknad sendes **post@juristforbundet.no**, og merkes "Mastergradsstipend vår 2019".

Millionsatsing på skatterett ved UiB

Universitetenes kompetanse på skatterett er i ferd med å forsvinne. Nå ruster juridisk fakultet i Bergen kraftig opp, i et samarbeid med Skatteetaten. Målet er å sikre juridiske miljøer som skal ivareta fremtidens behov for forskning og undervisning innen skatterett.

Tekst: Tore Letvik

Gjennom de kommende ti årene skal Skatteetaten bruke 16 millioner kroner for å delta i finansieringen av satsingen på skatterett ved Universitetet i Bergen (UiB). UiB går selv inn med 25,5 millioner kroner på fagfeltet.

– For juristmiljøet betyr avtalen at vi får mer forskning som kommer alle i skatterettmiljøene til gode, om de jobber i skatteetaten eller i næringslivet, sier dekan ved det juridiske fakultetet på UiB, Karl Harald Søvig, til Juristen.

Pengene skal blant annet brukes til et professorat, postdoktor- og stipendiatstillinger. I de to samarbeidspartnernes beskrivelse av prosjektet går det frem at det juridiske fakultet i Bergen og Skatteetaten lenge har vært bekymret for rekrutteringen av forskere til akademiske toppstillinger i skatterett.

«Situasjonen er at vi om kort tid ikke vil ha en eneste professor i faget ved noen av de juridiske fakultetene. Det har i tillegg vært en svak rekruttering til ph.d.-utdannelsen når det gjelder prosjekter innen skatterett. Det juridiske fakultet i Bergen satte derfor temaet strategisk på dagsorden for flere år siden», heter det i prosjektbeskrivelsen.

På vikende front

Utarmingen av de juridiske forskningsmiljøene innen skatterett skjer, på tross av at skatter og avgifter er statens desidert største inntektskilde som inneværende år alene vil innbringe 1031 milliarder kroner, ifølge statsbudsjettet for 2019. Til sammenligning er statens samlede inntekter fra petroleumsvirksomheten anslått til 313 milliarder kroner i 2019.

I skatterettskretser er det enighet om å stanse svekkelsen av fagfeltet ved å sikre fremtidig kompetanse på området.

Det var avisen Khrono som først omtalte samarbeidsavtalen mellom Skatteetaten og UiB. Ole Vincent Jebsen er seksjonssjef i juridisk stab i divisjon brukerdialog i Skatteetaten.

– Vi har registrert at de sentrale professorene i skatterett har blitt pensjonister, og det er ikke så mange som står klare til å ta over den skatterettsforskningen som har vært gjort. Og slik vi forstår det står det heller ingen underskog av postdoktorer og førsteamanuensiser klare til å ta over, sier Jebsen til Khrono.

Universitetet i Oslo har fremdeles en professor i skatterett, med har få år igjen til pensjonsalder.

– Vi trenger akademia som voktere av den objektive skatteretten. Ofte har du Skatteetaten på den ene siden med en oppfatning av reglene, og skatteadvokater på den andre med en annen rettsoppfatning. Da er det veldig bra at vi har akademia som voktere av skatteretten, med objektive akademikere som kan bruke årevis på å virkelig dybdeanalysere problemstillinger, sier Jebsen.

Skatteetaten har allerede et samarbeid med Skattesenteret ved Norges Handelshøyskole (NHH), som den også støtter økonomisk.

Sterke aktører

Dekan Karl Harald Søvig forteller at det juridiske fakultetet på UiB har jobbet opp mot Skatteetaten for å få på plass en avtale.

– Alle er enige om at skatterett er viktig. Det fins sterke aktører på begge sider, og da er det behov for et sterkt akademisk miljø. Advokater arbeider med skatterett. Det samme gjør skattemyndighetene. Noen ganger har de motstridende interesser. Da er det viktig å ha akademia som en upartisk og uavhengig ekspert i midten.

– Hvilken betydning vil samarbeidsprosjektet kunne få for jurister og jusstudenter?

– Fakultetet ville tilbudt undervisning i skatterett også uten denne avtalen, men den vil kunne bidra til at undervisningen blir bedre. For juristmiljøet betyr avtalen at vi får mer forskning som kommer alle i skatterettmiljøene til gode, om de jobber i skatteetaten eller i næringslivet.

– Bør man kunne forvente at hvert av landets universiteter har en professor i skatterett ved sitt juridiske fakultet?

– Det er ikke gitt at alle universitet må ha et skatterettsmiljø, men

– For juristmiljøet betyr avtalen at vi får mer forskning som kommer alle i skatterettmiljøene til gode, om de jobber i Skatteetaten eller i næringslivet, sier dekan Karl Harald Søvig (Foto: Ole-Martin Gangnes)

Norge trenger mer enn ett akademisk skatterettsmiljø. Skal forskningen være på et høyt nivå, trenger vi ulike fagmiljø, som både kan utfordre og samarbeide med hverandre, sier Søvig til Juristen.

– Problemet er dramatisk

Ved Universitetet i Oslo har dekan Dag Michalsen ved Det juridiske fakultetet merket seg samarbeidsprosjektet mellom Skatteetaten og Universitetet i Bergen.

– Jeg er veldig glad for at Bergen har fått disse pengene. Problemet er dramatisk, fordi det nesten ikke fins akademisk skatterettsforsking i Norge for tida. Ettersom skatt er så viktig for inntektsgrunnlaget til den norske staten er det overraskende. Men det er desto mer gledelig at man har funnet en god løsning i Bergen, sier Michalsen til Khrono.

Selv har han fått et løfte om én million kroner fra Finansdepartementet til «styrking av det skattejuridiske miljøet ved Universitetet i Oslo» i revidert nasjonalbudsjett, men det er uklart hvordan de bevilgede midlene kan brukes.

– Vi er i prosesser for å finne ut hva det innebærer, sier Michalsen.

Fakultetet i Oslo har allerede samarbeid med ekstern finansiering innen arbeidsrett.

Michalsen sier til Khrono at bevilgende myndigheter må forstå at det er kostbart å holde disiplinene ved like og at hovedutfordringen for de juridiske fakultetene er finansiering generelt.

– Det store problemet er at det er for lite rettsvitenskap overhodet, og at de juridiske fakultetene etter mitt skjønn er generelt underfinansierte.

Den som tror at det finnes en quick-fix for å sikre et solid akademisk og juridisk fundert forsknings- og utdanningsmiljø, slik som det nå er tatt initiativ til i Bergen innen skatterett, må tro om igjen ifølge samarbeidsdokumentet mellom Skatteetaten og UiB. Der heter det blant annet:

«Det vil ta lang tid å bygge et robust vitenskapelig fagmiljø med flere seniorforskere. Det tar vanligvis ca. 12 år fra avlagt master i rettsvitenskap til kandidaten har professorkompetanse. Det må arbeides målrettet med å finne egnede kandidater til ph.d-programmet, samt allokeres betydelige ressurser til skatterettslig forskning og undervisningstilbud. Det juridiske fakultet vil påta seg ansvaret for en systematisk oppbygging av forskningsbasert kompetanse, ved å legge til rette for en jevn rekruttering av stipendiater og post doktorer».

Juristene streiket mot sentralstyrt lønnssystem

Det ble akademikerstreik i Oslo kommune ved vårens lønnsoppgjør. – Nå begynner vi å se frem mot neste års oppgjør. Vi kommer ikke til å gi oss, sa forhandlingsleder Erik Graff etter at streiken ble avsluttet.

Tekst: Ole-Martin Gangnes og Tuva Bønke Grønning

– Vi har gjennom streiken fått klart frem at Oslo kommunes lønnspolitikk er utdatert. Akademikerne vil ha et lønnssystem som belønner kompetanse, ansvar og innsats, og som sikrer at kommunen kan tiltrekke seg og beholde høyt utdannede, sa Erik Graff, forhandlingsleder for Akademikerne i Oslo kommune, etter at streiken ble avsluttet.

Streiken gikk fra en fredag morgen til mandag ettermiddag.

– Streiken har vært kort og målrettet. Vi ønsket å si tydelig fra til Oslo kommunes ledelse om at vi har fått nok av dagens sentralstyrte system. Samtidig har det vært viktig for oss å ikke ramme en uskyldig tredjepart, nemlig Oslos innbyggere. Derfor har vi valgt en kortvarig konflikt i år, sa Graff.

I pressemeldingen fra Akademikerne ble det pekt det på at neste år er hovedoppgjør, og at det da er mulig å gjennomføre systemendringen Akademikerne jobber for: lokale, kollektive forhandlinger på den enkelte arbeidsplass.

– Medlemmene våre har gitt full tilslutning til streiken, og engasjementet har vært stort. Nå begynner vi å se frem mot neste års oppgjør, og vi kommer ikke til å gi oss, sa Graff.

– Nå måtte vi si klart ifra

Det var 140 medlemmer i Akademikerne som streiket, 41 av dem jurister. Alle de streikende arbeider i rådhuset i Oslo. Akademikerne-leder Kari Sollien og forhandlingsleder Erik Graff holdt appeller utenfor rådhuset.

– Vi har prøvd å få gjennomslag for et annet lønnssystem gang på gang. Denne streiken er utrykk for en desperasjon. Nok er nok. Nå måtte vi si klart ifra. Det vi krever er overhodet ikke noe ekstremt, bare det som alle andre kommuner har og det som nå utvikles i statlig sektor. Oslo kommune er her en gammeldags aktør. 52 000 ansatte får lønnen sin fastsatt av fire, fem personer i sentraladministrasjonen, sa Erik Graff.

– Vi vet vi har støtte blant etatsledere, men de tør nok ikke å si det offentlig. Dette er en helt nødvendig streik.

Thale Blanck Torkildsen, jurist i Byrådsavdeling for næring og eierskap og tillitsvalgt for Juristforbundet i Oslo kommune, fortalte om stort engasjement.

– Denne streiken er viktig for at Oslo kommune skal kunne ha god kompetanse i hele kommunen. Det får man ved at man i lokale forhandlinger kan tilrettelegge for at det er et lønnsnivå som gjør at man beholder kompetansen, sa hun.

Torkildsen mener det er en utfordring at mange unge jurister forsvinner fra kommunen etter en stund på grunn av manglende lønnsutvikling.

– Vi ser at vi har et utdatert lønnssystem, og trenger virkemidler for å beholde gode folk, sa hun.

Foreningene som var omfattes av uttaket var Juristforbundet, Samfunnsviterne, Econa, Samfunnsøkonomene, Naturviterne, Afag, Tekna og Nito.

Enighet i staten

Når det gjelder lønnsoppgjøret i staten, gikk forhandlingene til mekling og det ble varslet streik fra Akademikerne. Det ble imidlertid oppnådd enighet i meklingen.

– Oppgjøret har en økonomisk ramme som totalt gir en reallønnsvekst. Dette er vi fornøyd med. AFP har vært et krevende tema i forhandlingene, og vi skaper nå viktig trygghet og forutsigbarhet for mange av statens ansatte, sa leder i Akademikerne stat, Anders Kvam i en pressemelding.

Oppgjøret innebærer at det settes av 2,15 prosent til kollektive lokale forhandlinger med virkningsdato 1. mai.

Kvam sa han var meget fornøyd med at avtalen gir en løsning for ny AFP-ordning i staten, som skal innføres for arbeidstakere født i 1963 eller senere.

Enigheten innebærer også at de pensjonsgivende variable tilleggene nå fullt ut vil gi pensjonsopptjening, uten et øvre tak slik det har vært til nå, ifølge Akademikerne.

– Når pensjonsgrunnlaget nå utvides vil det gi bedre pensjon for mange statsansatte. Med den nye offentlige tjenestepensjonen som trer i kraft i 2020, vil dette ha stor betydning for arbeidstakere som har en stor del av inntekten sin basert på slike tillegg, sa Kvam.

Avtalen Akademikerne har med staten betyr at lønnstilleggene blir forhandlet frem i kollektive forhandlinger på det enkelte arbeidssted i staten.

Arbeidsgiver og tillitsvalgte på arbeidsstedet kan bli enige om lokale generelle tillegg til alle eller til grupper av ansatte og individuelle lønnstillegg til enkeltansatte.

Fristen for å gjennomføre lokale kollektive forhandlinger er 31. oktober.

Også i KS-området ble det enighet etter mekling, mens det i helsesektoren ble enighet mellom Akademikerne helse og Spekter i de innledende forhandlingene.

I juspraksis på sykehjem

Thea Bakke Lekva

– Unikt innblikk i hvilke juridiske utfordringer helsepersonell står i til daglig.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

– En ting er hva lovverket sier, en annen ting er å håndtere en hektisk hverdag, sier jusstudent Thea Bakke Lekva.

Med en ekstrajobb på sykehjem fikk hun øynene opp for de mange juridiske utfordringene som daglig møter sykepleiere, leger og andre helsefagarbeidere.

– Hvor går grensen mellom tvang og frivillighet? Jeg jobber selv mye med demente, og problemstillinger rundt dette med medbestemmelsesrett er en gjenganger – hvor mange avgjørelser tas egentlig over hodet på pasientene? Dette er interessante og viktige juridiske problemstillinger, sier Lekva, som er student på fjerde året ved Universitetet i Bergen.

Hun har inntrykk av at mange ansatte på sykehjem synes det kan være utfordrende å sette seg inn i gjeldende lovverk, i tillegg til at det er vanskelig å vite hvordan det skal anvendes i praksis.

– En ting er hva lovverket sier, en annen ting er å håndtere en hektisk hverdag. Loven er veldig generelt utformet, og mange ansatte har forskjellige syn på tvang og frivillighet og hva som må til for å få hverdagen til å gå opp, sier hun.

Da hun fikk mulighet til å være med i et tverrfaglig prosjekt sammen med studenter i helsefag var hun en av få jusstudenter som kastet seg med. Hun peker på at hverdagen på mange sykehjem er preget av at det er mange vikarer.

– Å sette seg inn i juridisk lovverk kan være utfordrende for en uten juridisk utdannelse, og i alle fall for unge vikarer, sier Lekva.

Denne våren fikk Lekva mulighet til å være med i det tverrfaglige prosjektet TVEPS, som trener medisin- og helsefagstudenter i tverrfaglig samarbeid. Som eneste jusstudent i en gruppe på fem fikk Lekva i oppgave å kartlegge om pasientenes rettigheter ble godt nok ivaretatt.

Medbestemmelse

Gruppa skulle ut og møte pasienter på et sykehjem, og Lekva forteller at hun fokuserte på å snakke med de aktuelle pasientene for å kartlegge om pasientenes selvbestemmelsesrett i tilstrekkelig grad ble ivaretatt ved sykehjemmet.

I tillegg til samtaler med pasientene fikk studentene fullstendig innsyn i journalene og snakket med ansatte på sykehjemmet om utfordringer knyttet til den enkelte pasient. Målet med praksisen var å utarbeide et forslag til ulike tiltak som kunne bidra til å forbedre livskvaliteten og hverdagen til de aktuelle pasientene.

– For min del var det viktig å vite om pasientene følte de ble hørt i spørsmål om egen helse. Det var krevende spørsmål å stille, men en veldig nyttig erfaring. En av pasientene var veldig enkel å snakke med, mens en av de andre var det veldig vanskelig å kommunisere med, forteller hun, og fortsetter:

> *Det er utrolig viktig å undersøke hvordan lovene og vedtakene fungerer i praksis*

– Det er utrolig viktig å lese signaler i en slik jobb, og det er de fleste som har slike jobber veldig flinke til. Jeg har fått et unikt innblikk i hvilke utfordringer helsepersonell i slike jobber står i daglig.

Praksiserfaringen har gitt mersmak, og nå vurderer Lekva å skrive master med tema innen helse

– Jeg er kanskje naturlig nok ekstra opptatt av pasient- og brukerrettighetsloven kapittel fire, som handler om bruk av tvang på sykehjem, sier hun.

– Leger og sykepleiere ser jo disse utfordringene hele tiden, mens jeg hadde nok ikke vært så obs på det hvis jeg ikke hadde jobbet på sykehjem selv.

Stor interesse for helserett

Anne Kjersti Befring holder det årlige helserettkurset for Juristenes utdanningssenter (JUS) og er forsker ved juridisk fakultet ved UiO.

Hun kan fortelle at det årlige helserettkurset alltid blir fullt på få minutter,

Anne Kjersti Befring

og at de ser en økende interesse for helserett hos studentene ved UiO.

– Med økende fokus på blant annet kunstig intelligens og deling av data for å oppnå helsehjelp har vi sett en økende interesse også hos jusstudentene. Nå velger mellom 150 og 200 studenter hos oss helserett som valgfag hvert år, forteller hun.

Hun mener jurister med blant annet kombinasjonen helserett, EU/EØS-rett og arbeidsrett vil være attraktive fremover.

Befring veileder og sensurerer mange masterstudenter, og blant studentenes favorittemaer de siste årene troner deling av data. De ser også en økende interesse for kunstig intelligens. Mange er også opptatt av temaer som berører frivillighet og tvang, innen psykisk helsevern og somatikken.

– Dette er spennende juridiske problemstillinger. Vektlegging av frivillighet kan føre til ansvarsfraskrivelser for pasienter som ikke er i stand til å ivareta egne interesser, for eksempel ved at pasientens kompetanse ikke undersøkes tilstrekkelig. Det kan også være lett å ty til tvang før frivillighet prøves, sier Befring.

Selv mener hun det er en stor utfordring at helse har blitt en politisk «salgsvare», og at det ofte vedtas nye ordninger uten at man vet hvordan det vil fungere i praksis.

– Det er derfor utrolig viktig å undersøke hvordan lovene og vedtakene fungerer i praksis, og her kommer juristene inn. Det er et stort behov, sier Befring.

Juristforbundet – Stat

Tar til orde for at staten må begynne å bruke regelverket for oppsigelser når de velger å flytte arbeidsplasser

Juristene i Vegvesenet står foran omorganiseringer og flytting av arbeidsplasser.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Statens vegvesen skal omorganiseres og vegdirektøren har levert forslag til fremtidig lokalisering. Blant annet skal 270 arbeidsplasser flyttes ut av Oslo og rundt 1850 ansatte skal overføres fra Statens vegvesen til fylkeskommunene.

Omorganiseringen gjelder også mange juristarbeidsplasser, forteller Hicham El Houssaini. Han er leder for Vegjuristenes forening og arbeider som jurist i Statens vegvesen, Vegdirektoratet.

Det er rundt 160 juristmedlemmer i Statens vegvesen.

– De fleste kommer til å bli berørt direkte eller indirekte, enten via flytting av noen stillinger fra Statens vegvesen til fylkeskommunene, eller via fremtidig omorganisering av Statens vegvesen, sier han til Juristen.

Hvor mange jurister som blir berørt av endringene er ennå ikke klart.

– Det er mye som ikke er avklart i forbindelse med flyttingen. Men en ting som er sikkert, er at juristarbeidsplasser blir berørt.

I rapporten Statens vegvesen selv har levert om lokalisering i ny organisasjon heter det at Statens vegvesen kan miste kritisk kompetanse i prosessen. Usikkerhet merkes nå ved at unormalt mange slutter, ifølge rapporten.

Hicham El Houssaini bekrefter at det er bekymring blant de ansatte.

– Forslaget om at arbeidsplasser flyttes og splittes i forskjellig enheter har skapt uro og bekymring. Usikkerheten rundt flytting kan slå uheldig ut ved at etaten mister mange dyktige jurister som har opparbeidet seg stor spisskompetanse på sine felt gjennom mange år, sier han.

– Ikke politisk spill

Det er også bekymring for at fagmiljøer og juridisk kompetanse splittes.

– For eksempel kan jurister som sitter i Vegdirektoratet i dag splittes mellom Divisjon fellesfunksjoner, Divisjon Trafikant og kjøretøy og Vegdirektoratet. Dersom målet med organisering er effektivisering bør man beholdet et samlet fagmiljø. Ikke bare en samlet juridisk kompetanse, men en samlet kompetanse på tvers av fagmiljøer, sier han.

Lederen for Vegjuristene legger vekt på at prosessen må være godt faglig forankret.

– Det bør være faglige vurderinger som ligger til grunn for organisering og lokalisering av arbeidsplasser, og denne prosessen skal ikke påvirkes av et politisk spill med tanke på høstens valg. Omlag 85 prosent av de ansatte i Statens vegvesen jobber utenfor Oslo, samtidig ønsker vi ikke at denne prosessen utvikler seg til en debatt om distriktspolitikk.

– Vi synes det er uheldig at føringene fra Samferdselsdepartementet i forbindelse med flytting av arbeidsplasser kom etter at arbeidsgruppene i Statens vegvesen var ferdig med forsalg til det nye organisasjonskartet i april. I starten av organiseringsprosessen var det kun snakk om at ledelse og divisjonene skulle ut av Oslo, sier Hicham El Houssaini.

I rapporten fra Statens vegvesen om ny organisasjon heter det at det er stor risiko for et kompetansetap – og at det derfor er sterkt behov for en beslutning om lokalisering før sommerferien.

De fleste juristene kommer til å bli berørt, direkte eller indirekte, forteller Hicham El Houssaini. Han er leder for Vegjuristenes forening og arbeider som jurist i Statens vegvesen, Vegdirektoratet.

Angår mange virksomheter

Flytting av statlige arbeidsplasser angår stadig jurister i ulike virksomheter – i mai ble planene for fremtidig lokalisering av Statens vegvesen lagt fram og i januar kom beskjeden om at Forbrukertilsynet flyttes.

– Vi begynner å bli vant til dette nå. Og vi begynner å kunne stille godt forberedt, sier Sverre Bromander, leder av Juristforbundet – Stat om de tillitsvalgtes rolle i ivaretakelse av de ansatte.

Han har tidligere beskrevet flytteprosesser som nedleggelse av arbeidsplasser – at det er slik i praksis for den enkelte arbeidstaker.

– Vi vet at dette å «flytte arbeidsplasser» ikke er å flytte, men å legge ned arbeidsplasser et sted. Det er få som er så mobile som staten pretenderer å tro. Og det er jeg sikker på at staten er godt klar over, sier Bromander.

– Men det gjør det enklere for de å ikke ivareta sine arbeidstakere på en ordentlig måte. Staten begynner å vise seg som en av de mest usikre arbeidsplasser nå. Og det forventer jeg at det blir en endring på.

Han tar derfor til orde for at staten nå må begynne å bruke regelverket for oppsigelser når de velger å flytte arbeidsplasser.

– Det er et regelverk som passer på denne situasjonen vi har i dag. Og som ville gitt arbeidstakerne langt bedre rettigheter enn det som i dag benyttes.

Bromander mener staten alternativt kan invitere til å fremforhandle et nytt regelverk for statlige omstillinger, som er nærmere reglene for oppsigelse.

– Det har jeg lyst til å utfordre staten på. Da ville også staten fremstått som en god og ansvarlig arbeidsgiver, og ikke som i dag, hvor staten som arbeidsgiver fremstår med en vilkårlighet hvor vi bare lurer på om hvem som skal rammes og miste jobben neste gang, sier Bromander.

Å spre arbeidsplasser

Han sier det ikke er uenighet i å se nytteverdien av å spre arbeidsplasser rundt om i hele landet.

– Men da forventer vi samtidig at man tar hensyn til noen faktorer i vurderingen av plasseringen, og ikke gjør dette til ren distriktspolitikk basert på «hvem sin tur det er» eller liknende, som vi vel har sett enkelte eksempler på.

Bromander peker på at det må være en plan for å bygge kompetansemiljøer, at det lokaliseres i områder som utvikles slik at fagmiljøer møtes – og at det skal være greit å planlegge en fremtid der hvor arbeidsplassen er.

– Vi er for å modernisere og forbedre offentlig sektor. Så vil det nok være litt ulike meninger, men meningsbrytninger om dette vil jo nettopp bidra til modernisering og forbedring. Da må staten tilrettelegge for slike meningsbrytninger, sier han.

Lovkonferansen 2019
Drøftet den norske lovgivningsmodellen

450 møttes for å drøfte lovgivningsspørsmål.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Temaet for Lovkonferansen 2019, som ble arrangert av UiO over to dager i begynnelsen av juni, var utfordringer ved lovgivning i det 21. århundre. Blant spørsmålene som ble tatt opp, var hva som er bra og hva som kan forbedres ved den norske lovgivningsmodellen.

Hvordan målsettingen om et bedre lovspråk kan nås, og hvordan vi på en god måte kan digitalisere lovgivning og forvaltning stod også sentralt.

Det var stor interesse for konferansen, med rundt 450 påmeldte fra departementer, direktorater og tilsynsorganer, universiteter, kommuner, politi, advokatfirmaer, forlag og ulike interesseorganisasjoner

Konferansen var startskuddet for fakultetets satsing på klarspråk og lovgivningslære, en satsing som er mulig takket være en intensjonsavtale mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Universitetet i Oslo om klarspråk i juridisk utdanning og forskning.

Avtalen gjelder for 10 år, og finansieres med 3 millioner i året.

Emnet lovgivningslære startet opp i 2016, og vil fra høsten 2019 gi undervisning i form av «Lovlab» hvor studentene blant annet skal produsere lovutredninger – «Jusstudentenes offentlige utredninger» på oppdrag av eksterne oppdragsgivere – blant annet NAV og Oslo kommune.

– Med satsingen på klarspråk og lovgivningslære er vi i gang med å forme en ny generasjon jurister som kan bidra til at norske lover ikke bare er korte, men også språklig sett gode. Lover skal ikke bare formuleres og vedtas, de skal og kunne leses og forstås av de lovene gjelder, sa fagansvarlig for konferansen, førsteamanuensis Jon Christian Fløysvik Nordrum, i en pressemelding i forkant av konferansen.

– I Norge delegerer lovgiver myndighet og regelstyringen skjer lavt i hierarkiet. Det er høy tillitt mellom institusjonene, sier førsteamanuensis Jon Christian Fløysvik Nordrum (Foto: UiO)

– Gjør det annerledes

Det var også Nordrum som holdt det første fagforedraget under konferansen. Et av temaene hans var om lovene lages på en god måte – og om de bygger på godt kunnskapsgrunnlag.

Nordrum pekte på at norske reguleringer de siste årene blitt kritisert for å bygge på et for tynt analysegrunnlag, blant annet av OECD. Kritikerne fremhever at reguleringer bør bygge på bedre årsak–virkning-analyser, både før og etter reguleringen.

Han sier denne tilnærmingen kan være vanskelig å forene med den tradisjonelle norske fremgangsmåten. Den vektlegger blant annet samarbeid og deltakelse i beslutningsprosessen på en annen måte. Nordrum beskrev det som en pragmatisk konsensusmodell.

– I Norge delegerer lovgiver myndighet og regelstyringen skjer lavt i hierarkiet. Det er høy tillitt mellom institusjonene. Norsk fremgangsmåte bygger på kunnskap, men vi gjør det annerledes, sa Nordrum, som argumenterte for at det er gode grunner for å fastholde grunntrekkene i norsk reguleringsprosess.

Nordrum mener OECDs anbefalinger ikke tar hensyn til særegenheter ved norsk reguleringssystem og at det heller bør stilles andre spørsmål når den norske modellen skal diskuteres.

– Vi må likevel drøfte styrker og svakheter med måten vi gjør det på. En svakhet kan være at mye blir stykkevis og delt.

Vil ikke romantisere

Jon Christian Fløysvik Nordrum behandler temaet grundig i sin bok «Bedre regulering? Årsak-virkningsanalyser i norsk reguleringsprosess», som kom tidligere i år.

Arnulf Tverberg, avdelingsdirektør i Lovavdelingen i Justisdepartementet, var blant dem som deltok i et diskusjonspanel i etterkant av Nordrums foredrag.

Han mente man ikke må avvise OECDs anbefalinger like klart som Nordrum kunne oppfattes å gjøre.

– Man må se om noe er verdt å ta med seg, sa han og advarte mot å romantisere bildet av den norske reguleringsmodellen.

Han minnet om aktuelle saker som Riksrevisjonens kritikk av Petroleumstilsynet – og om regelverket for au pairer.

Hver femte leder har lest ansattes epost

To av ti har overvåket hvilke nettsider ansatte er inne på.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

En undersøkelse Deloitte Advokatfirma har gjennomført viser at hver femte leder har lest ansattes epost, skriver Dagens Næringsliv. De 140 respondentene er arbeidsgivere alt fra offentlig sektor via bank og finans til medier, eiendom og teknologi.

20 prosent av lederne oppgir at de har gått inn på ansattes e-post. To av ti svarer at de har overvåket hvilke nettsider ansatte er inne på, mens en av ti overvåker telefonbruk.

På sine nettsider lister Deloitte opp noen nøkkelfunn fra undersøkelsen:

- Undersøkelsen indikerer at enkelte virksomheter ikke etterlever regelverket som kommer til anvendelse ved gjennomføring av kontrolltiltak. For eksempel har 36,4 % av respondentene svart at det ikke er utarbeidet retningslinjer for bruk av kontroll- og overvåkingstiltak i virksomheten, 14,4% har svart at det ikke kan dokumenteres at bruk av kontroll- og overvåkingstiltak er saklig begrunnet, og 4,3 % har svart at det gjennomføres overvåking i virksomheten som de ansatte ikke er informert om. Nært seks av ti svarer at overvåking i virksomheten ikke har vært diskutert med de ansatte.
- 18,2 % oppgir at det har blitt tatt i bruk sanksjoner mot arbeidstakere som følge av brudd oppdaget ved overvåking. Nært ni av ti arbeidsgivere har svart at sanksjonen som ble tatt i bruk var advarsel, men nært tre av ti har oppgitt at også oppsigelse har blitt benyttet.
- På en sekspunktsskala fra helt uenig (1) til helt enig (6), svarer nær halvparten 5 eller 6 på om kontrolltiltakene er av hensyn til tryggheten for de ansatte, og 78,3 % mener at overvåkingen gir de ansatte trygghet. På spørsmål om negative virkninger, er det imidlertid hele 73 % som oppgir at de tror ansatte føler seg mer mistenkeliggjort, og 64,9 % mener dette går utover tilliten mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, og nær seks av ti mener overvåkings- og kontrolltiltak kan øke stressnivået.

Ikke retningslinjer

Deloitte skriver at de mener enkelte av funnen i undersøkelsen er bekymringsverdige.

«Blant annet har over en tredjedel av arbeidsgiverne svart at det ikke er utarbeidet retningslinjer for bruk av overvåkings- og kontrolltiltak i virksomheten, noe som faktisk er et krav etter regelverket. Sjansen for feilbehandling øker ved gjennomføring av overvåkings- og kontrolltiltaket når det ikke er på plass retningslinjer» skriver de.

colourbox.com

Ber om innspill om kursing av meddommere i arbeidsrettssaker

Domstoladministrasjonen ber om tilbakemeldinger og forslag etter henvendelse fra arbeidsrettsadvokater.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Det er i et svarbrev til LOs juridiske avdeling at Domstoladministrasjonen (DA) ber om innspill om temaet. I brevet skriver DA at de i dag ikke har kapasitet til å arrangere egne kurs for meddommere.

«En del domstoler arrangerer samlinger for nyoppnevnte meddommere, men dette er så vidt vi har oppfattet, ikke primært rettet mot fagkyndige meddommere. Før den enkelte sak gir som regel fagdommeren en orientering til meddommerne – både fagkyndige og andre -, men dette varierer noe», skriver DA.

Og videre:
«Domstoladministrasjonen ønsker å bidra til å at det fortsatt skal oppleves meningsfylt å være meddommer og at meddommerne har god og konstruktiv informasjon om oppgaver, ansvar og arbeidsmåter i domstolene. Her tror vi vi kan bli bedre. Vi er derfor nå i startfasen av å utvikle og modernisere vår informasjon til alle typer meddommere som opptrer i retten.

I den forbindelse ville vi satt pris på en tilbakemelding fra dere om erfaringer og forslag til informasjon som arbeidslivskyndige meddommere ville hatt nytte av», skriver DA.

LO-advokatene skriver på sin nettside at de nå ber sine ulike forbund om innspill og synspunkter på hvordan et slikt kurstilbud kan utformes.

Atle Sønsteli Johansen

Jan-Erik Sverre

Nicolay Skarning

– Behov for kursing

– Vi har lenge ment at det er behov for slik kursing i regi av domstolene, og vi har ønsket å bøte på det misforhold at LO, av prinsipielle grunner, og i motsetning til enkelte andre organisasjoner, ikke har tilbudt slike kurs for dommere, sier Atle Sønsteli Johansen, avdelingsleder i juridisk avdeling i LO, til Juristen.

Tidligere i år debatterte Sønsteli Johansen temaet meddommere i arbeidsrettssaker med advokatene Nicolay Skarning og Jan-Erik Sverre i Juristen. Utgangspunktet for debatten mellom Atle Sønsteli Johansen på den ene siden, og Nicolay Skarning og Jan-Erik Sverre på den andre siden, var en undersøkelse Skarning og Sverre hadde foretatt om dissenser i arbeidsrettssaker.

I et innlegg i Juristen tok de to Kvale-advokatene til orde for etablering av egne introduksjonskurs for arbeidslivskyndige meddommere i regi av Domstolsadministrasjonen.

De foreslo også at de fagkyndige meddommerne trekkes ut etter tilfeldighetsprinsippet ut fra arbeidslivskyndige lister istedenfor at partene i den enkelte sak foreslår meddommere til saken.

I korrespondanse med advokat Nicolay Skarning skriver DA at de også fra Kvale-advokatene gjerne tar imot tilbakemeldinger om erfaringer og forslag til informasjon arbeidslivskyndige meddommere ville hatt nytte av.

«Når det gjelder hvordan arbeidslivskyndige meddommere skal oppnevnes i den enkelte sak – etter forslag fra partene eller tilfeldighetsprinsippet – er dette et rettspolitisk spørsmål det vil være opp til lovgiver å se nærmere på», skriver DA.

JURIST FORBUNDET

Juristdagen

Bli med på Juristdagen – årets store dugnad

Lørdag 14. september 2019
fra klokken 11 til 14 står engasjerte jurister og advokater på stands i mange byer for å svare på juridiske spørsmål. Juristdagen arrangeres av frivillige advokater og jurister som ønsker å bidra med gratis juridisk rådgivning.

Vil du stå på stand?

Send en e-post til: juristdagen@juristforbundet.no

Les mer på **www.juristforbundet.no/juristdagen**

– Tradisjonelle kollektive reguleringer til beskyttelse av arbeidstakeren er under press

Advokat Jan Fougner ute med ny bok om arbeidsrett.

Tekst: Tore Letvik

Oppslutningen om det organiserte arbeidslivet gjennom medlemskap i fagforeninger faller i hele Europa og gjør det også i Norge, om enn i mindre grad. Samlet setter dette den norske modellen under press og den kan ikke lenger tas for gitt. Det sier advokat Jan Fougner til Juristen i forbindelse med utgivelsen av sin nye bok: «Norsk arbeidsrett. Styringsrett, samarbeid og arbeidstakervern», som gis ut av Universitetsforlaget.

– Kan du beskrive de største trendene og utfordringene som har funnet sted innen norsk arbeidsliv de siste ti årene?

– Norsk næringsliv ble, i motsetning til resten av Europas, ikke dramatisk rammet av finanskrisen. Norsk arbeidsliv har derfor kunnet opprettholde, og endog styrke, de grunnleggende arbeidsrettslige reguleringene. Fattigdom i Europa har likevel preget norsk arbeidsliv på den måte at billigere arbeidskraft har overtatt mye «norsk» arbeid. Midlertidighet, innleie og sosial dumping er derfor et betydelig innslag i en flere bransjer.

Globalisert konkurranse har resultert i nye måter å organisere arbeid og tjenester på som gjør det mer usikkert hvem som er arbeidsgiver, sier Fougner.

– Tradisjonelle kollektive reguleringer til beskyttelse av arbeidstakeren er samtidig under press, og Høyesteretts plenumsavgjørelse i Holskip-saken, viser at EUs fire friheter kan veie tyngre enn kollektiv beskyttelse. Oppslutningen om det organiserte arbeidslivet gjennom medlemskap i fagforeninger faller i hele Europa og gjør det også i Norge, om enn i mindre grad.

Advokat Jan Fougner

Under press

– Samlet setter dette den norske modellen under press og den kan ikke lenger tas for gitt. Norsk arbeidsliv er derfor avhengig av at tariffpartene lykkes med å gjøre tariffavtalen attraktiv og aktuell for nye grupper arbeidstakere og arbeidsgiver som ikke sjelden tenker at individmaksimalisering er en bedre strategi enn kollektive kompromisser.

Boken er skrevet gjennom de to siste årene, men er et resultat av over 20 års arbeid med faget som advokat hos Regjeringsadvokaten og Wiersholm, for både for arbeidsgivere og deres foreninger, arbeidstakere og deres foreninger, i Høyesterett, Arbeidsretten og de underordnede domstoler, for de samme i mekling og i arbeidskamp, og dessuten som forfatter og professor II på Handelshøyskolen BI.

– Fordi jeg er opptatt av helhet og sammenheng har jeg jobbet med mye gammelt kildemateriale slik at jeg har kunnet beskrive de historiske utgangspunktene. BI har et fantastisk bibliotek. Jeg har dessuten fått mye hjelp både fra Arbeidsretten, LO og NHO under arbeidet. Vi har et lite fagmiljø og alle deler med hverandre.

– Hvilke yrkesgrupper mener du vil være særlig sårbare i forhold til å ivareta sine arbeidsrettslige rettigheter i årene som kommer, og hva bør gjøres for å sikre deres rettigheter?

– Bygg og anlegg, transport- og service arbeider, helse- og omsorg er noen eksempler på områder og grupper hvor presset på lønn, arbeidstid og arbeidsrettslig trygghet, bare vil tilta.

– Organisering av ansatte, bruk av tariffavtaler og allmengjøring av tariffavtaler er helt nødvendige virkemidler. Regler for offentlige anskaffelser må bedre hensyn ta behovet for at leverandøren virkelig etterlever de arbeidsrettslige spillereglene.

JURIST FORBUNDET

Forsikring

Foto: iStock.com/Hgorthand

Trygg i hele verden

Juristforbundets reiseforsikring er en av markedets beste og rimeligste reiseforsikringer. Den er nå utvidet til å dekke deg og tingene dine på reiser inntil 90 dager over hele verden.

Juristforbundets reiseforsikring dekker blant annet:

- Avbestilling
- Sykdom, ulykke og hjemtransport
- Forsinket reise eller bagasje
- Tyveri av reisegods og penger
- Egenandel ved skade på leiebil

Familie
kr 1 308

Én person
kr 1 060

Telefon: 23 11 33 11 | forsikring@juristforbundetforsikring.no | www.juristforbundet.no/forsikring

– Offentlig sektor må forstå verdien av å etter- og videreutdanne sine medarbeidere

– Hvorfor kan ikke det offentlige sette seg i førersetet og satse på kompetanse? spør Sverre Bromander i Juristforbundet – Stat

Det blir stadig viktigere for virksomheter med kontinuerlig læring for medarbeidere og ledere, ifølge Deloitte-rapport. Men i statlig sektor hindrer dagens holdning til videreutdanning staten i å utvikle seg og henge med, mener lederen av Juristforbundet – Stat.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Virksomheter som ikke fremmer kontinuerlig læring for sine ansatte vil slite med å henge med i utviklingen – og tape kampen om talentene, konkluderer rapporten Deloitte Human Capital Trends 2019. Virksomheters evne til å gjøre læring til en integrert del av arbeidshverdagen er nemlig årets viktigste trend.

Det blir stadig viktigere for virksomheter med kontinuerlig læring for medarbeidere og ledere, ifølge rapporten. Mer enn 80 prosent av respondentene i undersøkelsen melder om økte investeringer i opplæringsprogrammer for ansatte.

– Organisasjoner må utvikle en kultur for læring på tvers av organisatoriske grenser og stillingsnivåer, kun da kan de møte fremtidige behov for kompetanse og problemløsing på en god måte, sa Eva Gjøvikli, partner og leder av Human Resources i Deloitte da rapporten ble presentert i mai.

Sverre Bromander, leder av Juristforbundet – Stat, sier til Juristen at offentlig sektor ikke henger med her, og at det trengs langt mer forståelse for verdien av etter- og videreutdanning.

– Fremtidens arbeidsmarked må fremme kontinuerlig læring, men det må også dagens arbeidsmarked, sier Bromander.

Han nikker gjenkjennende når Deloitte skriver at virksomheter som ikke fremmer kontinuerlig læring for sine ansatte vil slite med å henge med i utviklingen – og at de vil tape kampen om talentene.

– De blir mindre attraktive som arbeidsplasser. Her er staten i full fart på vei i feil retning i dag. Statlige arbeidsgivere ser i alt for stor grad på etter- og videreutdanning som en byrde. Altfor mange har en svært kortsiktig oppfatning om at etter- og videreutdanning primært betyr fravær eller bortfall av produksjon. De ser ikke at arbeidstakere blir bedre, mer treffsikre, mer effektive og produksjonen får et annet kvalitets- og effektivitetsnivå.

Virksomheters evne til å gjøre læring til en integrert del av arbeidshverdagen er årets viktigste trend i rapporten Eva Gjøvikli, partner og leder av Human Resources i Deloitte, presenterte i mai (Foto: Deloitte)

> *Dette er nok et eksempel på at det offentlige som arbeidsgiver dilter motstrebende etter*

Ses på som premie

Han opplever også at videreutdanning ses på som en premiering.

– Dessverre opplever vi at mange på arbeidsgiversiden som, i den grad de ser fordelene ved læring, så er det som en premiering av den ansatte. Som om det skulle være et isolert gode for den ansatte der arbeidsgiver er generøs. Men det er jo større grad et gode for arbeidsgiver.

– Jeg mener dagens holdning og kultur hindrer staten i å utvikle seg og i å henge med på utviklingen. Dette er nok et eksempel på at det offentlige som arbeidsgiver dilter motstrebende etter den utviklingen av arbeidsgiverrollen som skjer i det private. Hvorfor kan ikke det offentlige sette seg i førersetet og satse på kompetanse?

Bromander tror Deloittes konklusjon om at organisasjoner må utvikle en kultur for læring på tvers av organisatoriske grenser og stillingsnivåer er viktig.

– Det er kun da de kan møte fremtidens behov for kompetanse og problemløsning på en god måte.

Felles eierskap

I rapporten heter det at ledere og ansatte må ta felles eierskap for læringsmodeller

«Det er en økende oppslutning om at ansvaret for læring og utvikling må deles mellom medarbeiderne og organisasjonen; mellom HR og forretningsområdene; mellom organisasjoner og utdanningsinstitusjoner. Vi snakker om delt ansvar, felles eierskap for læring og utvikling», skriver Deloitte i rapporten som er basert på svar fra nesten 10.000 respondenter (hvorav 500 fra Norden), fordelt på 119 land.

– Både vi som arbeidstakere og ikke minst vi som tillitsvalgte skal ta selvfølgelig vår del av ansvaret for at kontinuerlig læring i større grad blir en del av kulturen i offentlig sektor. Jeg er helt enig med Deloitte i at ledere og ansatte må ta felles eierskap for læringsmodeller. Det er et delt ansvar og et felles eierskap, sier Bromander.

Skal koste flesk å smugle fisk

Riksadvokat Tor-Aksel Busch
(Foto: Riksadvokaten)

Foto: Pixabay

Riksadvokaten har tatt grep for å stanse et økende fiskefusk blant turister. Den som nå bringer med seg mer enn 10 kilo fisk ut av Norge risikerer en bot på hele 8.000 kroner.

Tekst: Tore Letvik

Dermed har riksadvokaten grepet direkte inn i bøtefastsettelsen og doblet bøtenivået, som var på 4.000 kroner, i bekymring over at et økende turistfiske vil kunne bidra til redusert bærekraftig forvaltning av ressursene og ha negative effekter på miljøet i havet og på kysten.

Slik økning har også en side til Norges næringsinteresser, særlig kystfiske og registrerte turistfiskevirksomheter, skriver riksadvokat Tor-Aksel Busch i rundskrivet som er sendt til samtlige politimestre, statsadvokatembeter, Politidirektoratet, Nærings- og fiskeridepartementet og NHO Reiseliv.

At riksadvokaten selv griper inn, innebærer et sterkt signal om hvor alvorlig påtalemyndighetens øverste leder anser at fiskefusket har blitt. Som riksadvokaten selv skriver:

«Riksadvokaten har brakt i erfaring at privatpersoners utførsel av fisk fra Norge synes å være økende, og et ikke ubetydelig problem i ulike sammenhenger. (...) Selv om riksadvokaten normalt overlater til politiet og statsadvokatene å fastsette bøtenivået for ulike lovbrudd, er det riksadvokatens oppfatning at det nå er tid for endring av bøtene for ulovlig utførsel av fisk og fiskevarer. Det er naturlig at endringene fastsettes fra Riksadvokatembetet. Et bøtenivå må reflektere de ovennevnte hensyn, og hvilken fortjeneste man kan få for fisk og fiskevarer i utlandet».

Uendret siden 2012

Regelverket for utførsel av fisk reguleres i Forskrift om utførselskvote av fisk og fiskevarer fra sportsfiske. Forskriften kom 1. juni 2006, men gjelder ikke for fangst av laks, ørret, røye eller ferskvannsfisk. I forskriften går det frem at kvoten som er lov å utføre er 10 kilo fisk per person, eller 20 kilo dersom fisken eller fiskevaren er fanget i regi av en turisfiskevirksomhet registrert i Fiskeridirektoratets register.

Påtalemyndighetens praksis ved fastsettelse av bøter for overtredelse av forskriften er relativt lik over hele landet. 4000 kroner har vært bøtesatsen, og deretter en sats med 100 kroner per kilo fisk eller fiskevare. Satsene har stått uendret siden gjeldende praksis ble etablert i 2012.

I rundskrivet heter det: «Riksadvokaten beslutter derfor at de gjeldende satser med umiddelbar virkning skal dobles, slik at minstesatsen fastsettes til en bot stor kr. 8000 og deretter økes med kr. 200 per kilo fisk eller fiskevare (...) Dersom utførselen er ledd i en mer planlagt eller organisert virksomhet, jf. Straffeloven § 77 første ledd bokstav e, må satsene økes skjønnsmessig». Subsidiær straff er fengsel i inntil 6 måneder.

JURIST FORBUNDET

Ansettelsesprosesser

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe:	**Tillitsvalgte og ansattes-representanter i staten**
Fra:	**Torsdag 14. november 2019 kl. 10.45**
Til:	**Fredag 15. november 2019 kl. 13.50**
Sted:	**Son Spa, Son**
Kursnummer:	**2019693**
Påmeldingsfrist:	**20. september 2019**

Kurset er praktisk for våre medlemmer som sitter som ansattesrepresentant i innstillings- og ansettelsesråd i statlige virksomheter. Tillitsvalgte som jobber med spørsmål om tilsetting oppfordres til å delta. Kurset kan også være aktuelt for tillitsvalgte i større kommuner med samme tilsettingsprosesser som staten.

På dette kurset lærer du om:

- Regelverket i tilsettingsprosesser
- Rollen som tjenestemannsrepresentant. Mulighet for påvirkning og delaktighet ved utforming av kunngjøringstekst, intervju, vurdering av søkere og innstilling
- Likebehandling ved ansettelse
- Kvalifikasjonsprinsippet

Undervisningen foregår ved foredrag og aktiv deltagelse med tid til spørsmål og diskusjon omkring de temaer som behandles.

Påmelding: **www.juristforbundet.no/tillitsvalgt** Spørsmål: **kursdeltager@juristforbundet.no** | **915 55 268**

Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart. I motsatt fall vil det påløpe et gebyr på kr 500,-. Dette gjelder ikke ved sykdom.

Driver rettshjelpsprosjekt i Myanmar

Hla Hla Ye er en av grunnleggerne av Legal Clinic Myanmar

Tekst: Aina Johnsen Rønning
Foto: Håvard Bjelland

Hla Hla Ye jobber for å endre de av Myanmars lover hun mener skaper store problemer for befolkningen. Samtidig bruker hun retten som arena for å hjelpe de som trenger hjelp i dag.

Hla er en av grunnleggerne av Legal Clinic Myanmar, et gratis rettshjelpsprosjekt som har Norad og Kirkens Nødhjelp som hovedsponsor. Nå er det syv rettshjelpskontorer landet over. I fjor behandlet de 3598 saker 294 av dem havnet i retten. Vi er på hovedkontoret i Yangon, som alene behandlet 1590 saker i fjor.

Myanmar er et stort land med mange etniske væpnede konflikter, en hær som ofte svarer med uforholdsmessig mye vold og som kontrollerer mer enn hva man er vant med i vestlige demokratier. Befolkningen er fattig og mange har lav utdanning. De kjenner rett og slett ikke til rettighetene sine. Legal Clinic bruker derfor mye ressurser på å dra ut til landsbyer og universiteter og opplyse folk om deres grunnleggende rettigheter, som hvordan de anmelder en sak, at familievold er ulovlig og at man har rett til å forsvare seg.

Siden mange er dårlige til å lese, satser de mye på rollespill der de viser hva som er greit og ikke greit. De som virker spesielt interessert etter en slik kursing, får et ekstra, fire dagers kurs der de blir juridiske kompetansepersoner i landsbyen som blant annet skal kunne skrive anmeldelser for andre.

– Ute i landsbyene vet folk omtrent ingenting om sine rettigheter. De er redde for å si i fra om lovbrudd, og de stoler ikke på politi og rettsvesen. De tror blant annet at de må betale polititjenestemennene. De aner heller ikke noe om hvor store strafferammer de ulike lovbruddene har, sier Hla.

Mye familievold

Særlig familievold er utbredt. Det regnes som familieproblemer, og Legal Clinic kjører ut store informasjonskampanjer for å fortelle at også familievold rammes av straffeloven. I rurale områder er også landtyveri vanlig.

– En ny lov krever at eiere må registrere landområdene sine, men det er det få som vet, og de som vet utnytter situasjonen. Tidligere holdt det at man betalte skatt for landområde, og kunne vise frem kvitteringer på at man hadde betalt skatt i mange år. Nå må alt registreres, og vi har mange saker der naboer eller ledere i landsbyen registrerer landområde på seg selv. Mange bønder blir truet til å signere papirer der de overfører land.

– Folk tør nesten ikke å fortelle om disse sakene, som naturlig nok skaper mange nabokonflikter, sier Hla.

Hla har selv ført mange slike saker, som ikke går via det vanlige rettssystemet, men via landkomiteer på landsbynivå, bydelsnivå og distriktsnivå.

– Det finnes også et nasjonalt nivå man kan benytte seg av, men dette fungerer dårlig på grunn av korrupsjon, sier Hla.

Grasrotarbeid

Advokat Hla må dedikere dagene sine til mye grasrotarbeid i et land der demokratiet er ungt og skjørt. Blant annet mangler det statistikk og forskning på det meste som har med menneskerettigheter og jus å gjøre. Legal Clinic er mye ute i landsbyene for å samle informasjon, data som blir til analyser og til slutt forskningsrapporter som brukes opp mot politikere og organisasjoner.

Til nå har kontoret produsert tre rapporter. En der de har analysert hundre voldtekter, en der de tar for seg rettighetene til hushjelper og en om sekstrakassering på arbeidsplasser.

Hla er medlem av en statlig komite som nå ser på loven PoVAW (Prevention of Violence Against Women).

9 måneder gamle Mayradi Haman er alltid med mor på jobb, og er vant til møter med politikere, klienter og journalister. – Jeg er en kengurumor, ler Hla Hla Ye.

– Det er en god del ting vi ønsker å endre på. Abort er ulovlig i Myanmar, og vi vil at kvinner som blir gravide etter voldtekt skal ha mulighet til å søke om abort. Vi jobber også å sikre rettighetene til hushjelper, som i dag opplever mye vold. Det samme gjelder å sikre barn mot menneskehandlere, disse trenger en egen lovbeskyttelse. Til nå har vi hatt fire møter om dette i parlamentet, sier Hla som også er involvert i en komite som ser på barnas rettigheter i Myanmar.

– I følge loven må man være 18 for å kunne gifte seg, men loven er ikke konsistent nok, og mange etniske grupper har ingen aldersbegrensning. Så fort jenter får mensen er de klare for ekteskap. Mange gifter seg når de er 14, og så lenge ingen klager så blir det akseptert i landsbyen. Dersom det kommer for retten, blir mannen sikter for kidnapping. Men der er foreldrene som må saksøke han, sier Hla.

> ***Ute i landsbyene vet folk omtrent ingenting om sine rettigheter. De er redde for å si i fra om lovbrudd, og de stoler ikke på politi og rettsvesen***

– Kan du komme med eksempel på en sak du har jobbet med?

– Vi hadde en klient som dro hjemmefra for å gifte seg som 14-åring. Hun ble i tillegg voldtatt av en annen mann. Foreldrene kunne ikke anmelde saken fordi de ikke hadde gode nok vitner, og dermed ville ikke politiet åpne saken. Mange hadde sett hva som hadde skjedd, men ingen turte å si noe. En lokal gruppe hjalp familien og tok kontakt med oss. Saken tok syv måneder. Mannen som voldtok fikk 20 år i fengsel, og han som kidnappet henne fikk 25. Nå er hun tilbake hos familien sin, sier Hla.

Det Hla gjør av juridisk arbeid er heller ikke oppgaver som en vanlig norsk advokat må påta seg. For å hjelpe overgrepsofre helt frem til rettssaken er over støtter de henne med alt fra mat og husrom til fødsel og adopsjon.

– Disse kvinnene er så fattige, og rettssaken tar så lang tid, at vi må hjelpe dem på alle mulige måter, ellers drar de hjem til landsbyen sin, sier Hla.

Aina Johnsen Rønning og fotograf Håvard Bjelland var på oppdrag finansiert av Kirkens Nødhjelp da denne reportasjen ble laget. Kirkens Nødhjelp er en av rettshjelpsprosjektets hovedsponsorer.

Digitalisering av offentlig forvaltning

Inspirert særlig av Lovkonferansen 2019, arrangert av juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo, benytter jeg denne kommentaren til å berøre noen sider ved den pågående digitalisering av offentlig forvaltning.

Automatisering av vedtak ved bruk av algoritmer («robotisering»), er allerede i bruk i store offentlige virksomheter, blant annet i Skatteetaten, i NAV og i utlendingsforvaltningen. I disse dager får de fleste av oss et skatteoppgjør som har vært gjenstand for en fullt ut automatisert behandling, mange av oss uten en gang selv å ha trykket «send» på den ferdig utfylte skattemeldingen. Dette er utvilsomt et gode, både for den enkelte og for samfunnet. Det samme er tilfelle for behandling av søknader om diverse ytelser fra NAV, for eksempel alderspensjon. Begunstigende vedtak i saker om familiegjenforening treffes i UDI av «Ada». Det er grunn til å tro at det meste av offentlig masseforvaltning, i en ikke alt for fjern fremtid, vil bli gjenstand for tilsvarende behandling.

Denne utviklingen vil utvilsomt medføre en betydelig effektivisering av offentlig sektor. Det er en utvikling vi alle i utgangspunktet bør ønske velkommen. En forutsetning for det, er imidlertid at endringene gjennomføres på en måte som sikrer at grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper blir ivaretatt. Dette oppnås – forenklet sagt – ved at de teknologiske løsninger innrettes etter det juridiske rammeverk, ikke omvendt.

Det er et lederansvar å sørge for at juridisk kompetanse gis en slik plass i utviklings- og endringsprosessene i de enkelte virksomheter, at disse sentrale hensyn blir tilstrekkelig vektlagt. Det er dessverre signaler som tyder på at dette ikke er normalsituasjonen i pågående prosesser i store offentlige virksomheter, og Juristforbundet vil engasjere seg i spørsmålet fremover.

Etter mitt syn må vi også på et mer prinsipielt grunnlag diskutere de samfunnsmessige konsekvenser av en omfattende robotisering av offentlig forvaltningsvirksomhet.

Automatisering av begunstigende vedtak vil for de færreste anses problematisk, men etter mitt syn vil dette lett kunne stille seg annerledes med hensyn til negative/tyngende vedtak.

Vi lever i et samfunn som er preget av høy grad av tillit, også mellom innbyggerne og offentlige myndigheter. Jeg kan ikke fri meg fra tanken om at omfattende automatisering av offentlige tjenester vil kunne føre til økt fremmedgjøring. Vi må ikke risikere at tilliten til offentlige organer, og legitimiteten til forvaltningsvedtak, blir svekket som følge av denne utviklingen. Det vil i tilfelle være en høy pris å betale for effektiviseringsgevinstene. Dette er aspekter ved utviklingen som må vies oppmerksomhet fremover, både i de ulike sektorer/fagmiljøer og på politisk nivå. Det vil være en viktig oppgave for Juristforbundet, å sørge for at så skjer.

Nå står sommer og ferietid for døren, og dermed tid for å lade batteriene! Når det gjelder høstens program, begrenser jeg meg til å nevne Oslo Legal Walk onsdag 4. september. Sett av datoen, så ses vi der!

Jeg ønsker alle Juristforbundets medlemmer, tillitsvalgte og ansatte i sekretariatet en riktig god sommer!

JURIST FORBUNDET

Rettssikkerhet

Foto: iStock.com/PhonolamaiPhoto

Rettssikkerhetskonferansen 2019

Onsdag 16. oktober | Kl. 18.30 (frokost fra kl 08.00) | Gamle Logen, Oslo

- Svekkelsen av domstolenes uavhengighet og rettsstaten i Polen
  Dr. Małgorzata Gersdorf, høyesterettsjustitiarius i Polen
- Lovendringer i Europa som svekker demokratiet
  Hanne Østli Jakobsen/Maria Reinertsen, journalister i Morgenbladet
- Rättssäkerhetsaspekter på domarens bevisvärdering när digitala bevis har avgörande betydelse för målet
  Jonas Ekfeldt, jur. dr., CEO for Altalex Advokatkurser AB
- God forvaltningsskikk – rettssikkerhet, kommunikasjon og konfliktforståelse i forvaltningen
  Camilla Bernt, professor i rettsvitenskap, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
- «I agree» - velger vi bort rettssikkerheten når vi godtar avtaler på nett?
  Finn Mystad, fagdirektør digitale tjenester, Forbrukerrådet
- Vinneren av Rettssikkerhetsprisen 2019 holder Rettssikkerhetsforedraget

Gratis adgang og åpent for alle

Gratis adgang for medlemmer og ikke-medlemmer
(manglende oppmøte/avmelding etter frist belastes med kr 300).

Påmelding innen **4. oktober** på **www.juristforbundet.no**

@Juristforbundet @Juristforbundet

Ragnhild Bø Raugland, advokat

Hanne Eie Sudland, seniorrådgiver

Referanser – begrensinger og muligheter

Ved de fleste ansettelser etterspør arbeidsgiver søkerens referanser. Disse skal bekrefte kandidatenes gode og dårlige kvaliteter, og spørsmålene spenner normalt over et vidt spekter.

Spørsmålene skal i utgangspunktet være relatert til arbeidsforholdet og bidra til relevant informasjon som kan belyse søkerens egnethet og kvalifikasjoner for den aktuelle stillingen. Typiske spørsmål i en referansesamtale vil kunne omfatte faglige kompetanse, samarbeidsevner, lederegenskaper, pålitelighet, produktivitet, humør og engasjement.

Men er det noen rettslige eller faktiske grenser for hva en referanseperson kan uttale seg om?

Rettslige rammer

Både arbeidsmiljøloven (aml), likestillings- og diskrimineringsloven og personvernhensyn setter grenser for hva det kan spørres om. De mest sentrale bestemmelsene finnes i aml. kap. 13 og i § 9-3. Sistnevnte bestemmelse fastsetter at arbeidsgiver i forbindelse med ansettelse ikke kan etterspørre helseopplysninger om vedkommende søker. Arbeidsgiver må heller ikke iverksette tiltak for å innhente slike opplysninger på annen måte.

Det betyr at han ikke kan spørre referanser, familiemedlemmer, helsepersonell eller andre om slike opplysninger. Hva som er «*helseopplysninger*» kan være vanskelig å fastslå. Forarbeidene definerer det som «*alle opplysninger som kan beskrive en persons nåværende eller mulige fremtidige helsetilstand*». Av forarbeidene følger det at formålet med bestemmelsen er å hindre at arbeidstakere på urimelig grunnlag holdes utenfor arbeidslivet, jf prinsippet om et inkluderende arbeidsliv.

Loven hjemler unntak for helseopplysninger som er «*nødvendige*» for å utføre stillingens arbeidsoppgaver. Av dette følger at dersom arbeidsgiver av hensyn til stillingens art har et saklig behov for å avklare opplysninger om søkerens helsetilstand, som for eksempel for flygere, vil arbeidsgiver kunne etterspørre opplysninger som angir basisbehov for stillingen, som syn og funksjonalitet. Dersom søkeren selv opplyser om helseproblemene, kan arbeidsgiver vektlegge disse.

Et praktisk viktig spørsmål er om man kan spørre referansen om sykefravær og stabilitet i forbindelse med fremmøte. Forarbeidene fastsetter at en ikke kan stille spørsmål om «*sosiale forhold når disse settes i sammenheng med helse*". Høyt sykefravær vil lett kunne settes i sammenheng med helse. Vår anbefaling er derfor at arbeidsgiver er varsom med å stille spørsmål som kan knyttes til søkerens helsetilstand mv.

Aml kap 13 fastsetter grenser for diskriminering ved ansettelse. Etter disse reglene kan ikke arbeidsgiver i utlysning eller på annen måte be om at søkerne skal gi opplysninger om «*hvordan de stiller seg til politiske spørsmål eller om de er medlemmer av en arbeidstakerorganisasjon*.» Arbeidsgiver må heller ikke iverksette tiltak for å innhente slike opplysninger, men her er det unntak. Forbudet gjelder ikke dersom det er begrunnet i stillingens karakter eller det inngår i stillingens formål, som for eksempel en ansettelse i et politisk parti.

I tillegg må en referanseperson være oppmerksom på likestillings- og diskrimineringslovens § 30 som fastsetter forbud mot å etterspørre eller innhente opplysninger om «*graviditet, adopsjon eller planer om å få barn*". Videre kan en heller ikke spørre om søkerens forhold til religion, livssyn etnisitet, funksjonsnedsettelse eller seksuell orientering.

Også i disse tilfellene kan det være tillatt å legge vekt på enkelte av forholdene dersom det har betydning for utøvelse av yrket, eller det har sammenheng med stillingens formål, som for eksempel prest eller forstander i en kirke.

Uskreven praksis

Som gjennomgangen viser, vil både den som etterspør og den som avgir en referanse, bli stilt ovenfor vanskelige grensespørsmål med hensyn til hva en kan uttale seg om. Her som ellers i arbeidslivet gjelder en generell saklighetsnorm, som i denne sammenheng også må vurderes ut fra personvernhensyn og forsvarlighet sett fra søkerens ståsted.

En søker må kunne forutsette at den som uttaler seg, er til å stole på når det gjelder informasjonens innhold. Den som avgir en referanse, bør være forberedt på at arbeidsgiver kan stille spørsmål det ikke er anledning til å etterspørre. Er man som referanseperson i tvil om opplysningene kan gis, anbefaler vi at referansen tar kontakt med søkeren for å avklare referansens innhold. Søkeren bør på sin side oppgi personer som en tror vil gi en redelig referanse.

Råd og bistand fra Juristforbundet

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25
E-post: advokat@juristforbundet.no

Medbestemmelse på arbeidsplassen

Det organiserte arbeidslivet i Norge er bygget på et trepartssamarbeid. De som inngår i dette partssamarbeidet er staten ved de politiske styresmaktene, arbeidsgiverorganisasjonene og arbeidstakerorganisasjonene.

Det kalles gjerne den norske eller nordiske modellen. I det daglige er det den enkelte arbeidsgiver og de lokale tillitsvalgte som utøver samarbeidet.

Medbestemmelse utøves på forskjellige måter. I artikkelen her vil vi gjennomgå medbestemmelse i form av informasjon, drøfting og forhandling, samt deltagelse i arbeidsmiljøutvalg og ansettelsesråd.

Informasjon og drøfting etter arbeidsmiljøloven

Arbeidsmiljøloven kapittel 8 omhandler retten til informasjon og drøfting. Av § 8-1 fremgår det at i virksomheter som jevnlig sysselsetter minst 50 arbeidstakere, plikter arbeidsgiver å gi informasjon om, og drøfte spørsmål av betydning for arbeidstakernes arbeidsforhold med de tillitsvalgte. Aml. § 8-2 redegjør nærmere for hva arbeidsgiver skal informere om og ta opp til drøfting. Dette gjelder blant annet forventet utvikling i virksomhetens økonomiske situasjon, evt. endringer i bemanningssituasjonen samt «*beslutninger som kan føre til vesentlig endring i arbeidsorganisering eller ansettelsesforhold*».

At et spørsmål skal drøftes innebærer at de tillitsvalgte skal gis anledning til å komme med innspill og fremme sine synspunkter i dialog med arbeidsgiver. De tillitsvalgtes innspill skal vurderes seriøst og tas med i betraktning. Det er imidlertid arbeidsgiveren som tar den endelige beslutningen.

Hovedavtalen i staten

I statlige virksomheter skal enkelte saker forhandles mellom tillitsvalgte og arbeidsgiver, jf. Hovedavtalens § 19. I tillegg inneholder Hovedavtalen særskilte bestemmelser om informasjon og drøfting. Retten til informasjon følger av Hovedavtalen i staten § 17. Retten til drøftinger følger av § 18, hvor første ledd viser til konkrete saker som skal være gjenstand for drøfting. I tillegg skal saker som ikke er omtalt i første ledd, og som ikke er forhandlingssaker etter § 19, drøftes dersom en av partene krever det. Det gjelder saker som en av partene mener har betydning for de ansattes arbeidssituasjon, jf. § 19, nr. 2. Det skal skrives et referat fra drøftingsmøtet.

I forhandlingssaker skal partene komme til enighet. I Hovedavtalen § 19 andre ledd er det listet opp en rekke saker som det skal forhandles om. Fra et forhandlingsmøte skal det føres en protokoll, med eventuelle protokolltilførsler.

Ansettelsessaker

I ansettelsessaker i statlig sektor er arbeidstakerne representert med *ansattes representant*. Dette skjer hovedsakelig gjennom deltakelse i et ansettelsesråd, jf. lov om statens ansatte § 6. Hvis et styre har ansettelsesmyndighet, skal minst to ansattrepresentanter delta i behandlingen av ansettelsessaker.

Det kan være ett eller flere ansettelsesråd i en virksomhet. Det er opp til virksomheten å beslutte hvor mange ansettelsesråd de er i behov av, blant annet vurdert ut ifra størrelsen på virksomheten og sammensetningen av arbeidstakergrupper. Rådet skal være ledet av en representant som oppnevnes av arbeidsgiveren. Utenom lederen skal det være et likt antall medlemmer fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Det betyr at rådet til sammen har overvekt av arbeidsgiverrepresentanter. Ansattrepresentanten(e) oppnevnes/velges av de øvrige medarbeiderne, og vedkommende bør ikke samtidig være tillitsvalgt.

Praksis i virksomheten bør være at ansattrepresentanten(e) deltar på intervjuene. De vil kunne bidra med innspill som er verdifulle for ledelsen, særlig når det gjelder vurderinger av søkerne opp mot kvalifikasjonsprinsippet, samt at prosessen går riktig for seg. Den ansvarlige for rekrutteringsprosessen og ansattrepresentanten bør ha et forberedende møte hvor de blir enige om form på intervjuene og ansattrepresentantens rolle.

Medbestemmelse i andre sektorer

I kommunesektoren er det inngått en hovedavtale mellom arbeidstakerorganisasjonene og KS (Kommunenes interesseorganisasjon). Den gjelder for alle kommuner og fylkeskommunene, med unntak av Oslo kommune. I avtalens del B § 1-3 framgår det at arbeidstakernes medbestemmelse skal utøves ved representasjon gjennom tillitsvalgte. Videre er det i del B regulert hvordan medbestemmelsen skal foregå. Del C gjelder KS

Bedrift.

I Oslo kommune er det inngått en egen hovedavtale mellom kommunen og arbeidstakerorganisasjonene. Retten til medbestemmelse følger av avtalen § 9. Arbeidstakerne skal representeres i arbeidsmiljøutvalg, partssammensatte utvalg og styrer. De skal ha møte- og talerett i nemnder. De tillitsvalgtes rettigheter og plikter vedrørende medbestemmelse er utfyllende regulert i kapittel 3.

Avslutningsvis

God kommunikasjon og dialog mellom arbeidsgiver og de tillitsvalgte er avgjørende for reell medbestemmelse. Konstruktive innspill og tilbakemeldinger er med på å skape et godt samarbeidsklima. Innspillene kan være verdifulle bidrag for arbeidsgivers beslutninger, virksomhetens utvikling og ledelse. Det er ikke alltid behov for formelle møter. Uklarheter ryddes gjerne av veien ved at partene i virksomheten snakker sammen.

Advokatfullmektiger

Ledende og særlig uavhengige stillinger?

Vi erfarer at mange arbeidstakere opplever et betydelig press for å akseptere at de har en særlig uavhengig stilling, uavhengig av realiteten i stillingens innhold og ansvar.

Av Thea Larsen Normann, advokatfullmektig ved Juristforbundets advokatkontor

– Juristforbundet vurderer det slik at problemet ikke er lovbestemmelsens innhold, men praktiseringen av denne, skriver Thea Larsen Normann.

Arbeidsmiljøloven kapittel 10 regulerer arbeidstid, med blant annet alminnelig arbeidstid og overtid. Reglene skal verne mot arbeid som er helsemessig eller sosialt skadelig. Hovedregelen er at alle arbeidstakere er omfattet av reglene om arbeidstid.

Reglene for arbeidstid passer imidlertid ikke like godt for alle typer stillinger. Arbeidstakere som har ledende eller særlig uavhengige stillinger er derfor i henhold til arbeidsmiljøloven § 10-12 nr. 1 og 2 unntatt fra arbeidsmiljølovens regler om arbeidstid.

Selv om enkelte arbeidstakere dermed er unntatt reglene for arbeidstid, skal også disse arbeidstakerne ha en arbeidstidsordning som er innrettet slik at de ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger. Det skal også være mulig å ivareta sikkerhetshensyn jf. arbeidsmiljøloven § 10-2 nr. 1.

Denne lovbestemmelse er en viktig begrensning fordi arbeidstakere i ansvarsfulle stillinger fort kan stå i fare for å bli utbrent på grunn av stort arbeidspress.

Arbeidstaker i ledende stilling

Med ledende stilling menes en overordnet stilling med klare lederfunksjoner. Det sentrale for vurderingen er om arbeidstakeren har et større ansvar og i særlig grad kan treffe selvstendige avgjørelser.

Lederen må selv kunne vurdere og avgjøre behovet for egen arbeidsinnsats.

Det er den faktiske stillingen og funksjonen som skal legges til grunn og vurderes konkret. Tittelen på stillingen vil være et moment i vurderingen, men er av underordnet betydning. Det å være leder forutsetter delegasjonsadgang og avgjørelsesmyndighet. Lederen må altså ha ansatte under seg og kunne fatte visse avgjørelser på virksomhetens vegne.

Av forarbeidene til den tidligere arbeidsmiljøloven av 1977 hvor det var et tilsvarende unntak, fremgår det at eksempler på ledende stillinger kan være «disponenter, avdelingssjefer, kontorsjefer, overingeniører og andre som har et større ansvar eller som i særlig grad kan treffe selvstendige avgjørelser, og som selv må vurdere og avgjøre behovet for egen innsats».

Hovedskillet mellom de to unntakene, ledende og særlig uavhengig stilling, er om stillingen har klare lederfunksjoner og om disse er så gjennomgripende at stillingens hovedpreg må anses å være av ledende art.

Arbeidstaker i særlig uavhengig stilling

Det følger av lovforarbeidene at en særlig uavhengig stilling er en stilling som ikke er ledende, men som likevel er overordnet og ansvarsfull. Det er ikke tilstrekkelig å kunne kontrollere arbeidstiden og/eller ha fleksibel arbeidstid.

En særlig uavhengig stilling må innebære en tydelig og åpenbar «selvstendighet» eller «uavhengighet» i hvordan og på hvilken tid arbeidsoppgaver organiseres og gjennomføres.

Dette er arbeidstakere som selv bestemmer hva de skal gjøre, hva som skal delegeres til andre, når arbeidet skal gjøres og hvordan arbeidet skal utføres.

Det å jobbe i et prosjekt, vil ikke i seg selv medføre at prosjektdeltakerne er omfattet av begrepet særlig uavhengig. Selv om arbeidstakeren i mange tilfeller vil ha stor frihet, vil vedkommende i praksis kunne være styrt av omgivelsene sine, spesielt utviklingen i prosjektet. Det må altså foretas en helhetsvurdering av stillingens innhold og ansvar.

I vurderingen av om arbeidstakeren har en særlig uavhengig stilling, er det sentralt at unntaket ikke vil være vernemessig betenkelig.

Praktisering av bestemmelsene

Som gjennomgangen viser, skal stillingen skille seg vesentlig fra ordinære stillinger for at den skal defineres som ledende eller særlig uavhengig. Arbeidstilsynet har i vurderingene av dette hatt en svært restriktiv praksis. Høyesterett har ikke behandlet saker om ledende eller særlig uavhengig stilling. Det foreligger imidlertid noe

rettspraksis fra underrettene hvor resultatet har gått i begge retninger, både hva gjelder ledende stillinger og særlig uavhengige stillinger.

Av de rettskilder som foreligger kan det trekkes ut noen momenter som bør medtas i en vurdering av om en stilling faller inn under unntakene. Blant annet kan nevnes stillingens tittel og plassering i organisasjonen, lønnsnivået, frihet til å disponere arbeid og arbeidstid, delegasjonsadgang, beslutningsmyndighet, ansvar, fullmakter og om det er mange instrukser og rutiner for stillingen.

Av forarbeidene til 1977-loven nevnes som eksempel at en ansatt advokat i et forsikringsselskap kan være en særlig uavhengig stilling. Videre fremgår det at i «grensetilfellene vil det være naturlig å legge avgjørende vekt på om vedkommende selv kontrollerer sin arbeidstid».

Det er antatt at selvstendige stillinger med selvstendig forhandlingsansvar og kategoriansvar, som for eksempel økonomisjef og juridisk leder, vil kunne være særlig uavhengige stillinger.

Det er viktig å merke seg at lønnsnivået på gruppen som faller innenfor unntaket grunnet ansvar og kompetanse, normalt ligger noe høyere enn øvrige stillinger. Lønnen må på den måten antas å gi en viss kompensasjon for uregelmessig arbeidstid.

Advokatfullmektig ikke særlig uavhengig

På tross av at det stilles strenge krav til at en stilling faktisk er ledende eller særlig uavhengig, viser undersøkelser at et betydelig antall arbeidstakere er plassert inn i disse stillingskategoriene. Særlig ser man at antallet som er unntatt er høyt blant akademikere og arbeidstakere med lang utdanning.

I enkelte tilfeller ser vi at arbeidstakers utdannelsesnivå alene spiller inn om vedkommende defineres i gruppen av særlig uavhengige.

Juristforbundet vurderer det slik at problemet ikke er lovbestemmelsens innhold, men praktiseringen av denne.

Advokatkontoret gjennomgår ofte arbeidsavtaler for advokatfullmektiger og ser at enkelte arbeidsgivere ønsker å definere advokatfullmektigstillingen som særlig uavhengig.

Som det helt klare utgangspunkt, er ikke stilling som advokatfullmektig en særlig uavhengig stilling.

Advokatfullmektigen er underlagt prinsipalens ansvar og vil dermed i svært liten grad kunne opptre selvstendig. Arbeidsmiljøloven er ufravikelig på dette punkt. Det kan derfor ikke avtales at stillingen er særlig uavhengig dersom den faktisk ikke er det.

Vi erfarer at mange arbeidstakere opplever et betydelig press for å akseptere at de har en særlig uavhengig stilling, uavhengig av realiteten i stillingens innhold og ansvar.

Klassifiseringen av stillingen vil ofte skje allerede når arbeidsavtalen inngås. På dette tidspunktet er det både vanskelig å vurdere hvor omfattende arbeidsbelastningen vil bli og vanskelig å ta opp problemstillingen som følge av styrkeforholdet mellom partene. Ansatte som tar opp problemstillingen vil lett kunne bli stemplet som en som vil arbeide minst mulig.

Alternative arbeidstidsordninger

Juristforbundet har forståelse for at en del virksomheter har behov for at de ansatte ikke kun jobber mellom kl. 08:00 og 16:00. Mange av medlemmene våre ønsker å ha stor grad av fleksibilitet for når de skal jobbe, og synes det er bra å veksle mellom perioder der de jobber mye og perioder der de jobber mindre, og i realiteten avspaserer opparbeidet plusstid. Arbeidsmiljøloven åpner for slike muligheter.

En vanlig avtalekonstruksjon for å lempe på lovens begrensninger for arbeidstidens lengde, er å gjennomsnittsberegne den alminnelige arbeidstiden. Det innebærer at den daglige og den ukentlige arbeidstiden kan fordeles ulikt i en nærmere bestemt periode.

Arbeidsmiljøloven åpner for at arbeidstaker har rett til fleksibel arbeidstid, dersom dette kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten, jf. arbeidsmiljøloven § 10-2 nr. 3. Arbeidstaker og arbeidsgiver kan også avtale at overtidstimer helt eller delvis avspaseres, jf. arbeidsmiljøloven §10-6 nr. 12. Overtidstillegget skal utbetales selv om overtidstimene avspaseres.

Arbeidsmiljøloven er en rammelov som gir muligheter for en rekke løsninger tilpasset den enkelte virksomhet og arbeidstaker. Disse bør benyttes fremfor at en arbeidstaker plasseres ulovlig i bestemmelsen om særlig uavhengig stilling og samtidig unntas for mange av lovens vernebestemmelser.

Mulig lovendring

Regjeringen har tidligere fremmet lovforslaget om delvis uavhengig stilling. Akademikerne og Juristforbundet argumenterte, sammen med andre arbeidstakerorganisasjoner, imot forslaget.

En viktig grunn for vårt standpunkt var at den foreslåtte stillingskategorien i realiteten falt utenfor lovens grunnleggende verneregler, med store muligheter for at grupper av underordnede stillinger og nyutdannede akademikere ville bli innplassert i denne kategorien.

Disse gruppene er på vei inn i arbeidslivet, og de har derfor et svakere forhandlingsutgangspunkt. En må anta at heller ikke avtalt lønn ville kompensere for den uregelmessige arbeidstiden.

Det er ventet at sittende regjering vil komme med forslag til presiseringer av hvem som skal være unntatt arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven.

Jussbuss

Mindre penger gir ikke mer rehabilitering

Norge har lenge vært et landene i verden med lavest tilbakefallsstatistikk. Rehabiliteringen av de innsatte har mye av æren for dette. Gode soningsforhold, sosiale aktiviteter, fellesskap, utdanning og oppfølging av de innsatte er en viktig del av rehabiliteringen. Fengsel er ikke bare ment å beskytte samfunnet mot kriminalitet, men også et verktøy for å hjelpe disse tilbake til et liv uten kriminalitet. Med de siste års kutt i Kriminalomsorgen står tilbakefallsstatistikken i fare.

Regjeringen utrykker i Granavoldenplattformen at de vil arbeide for et mer rehabiliterende straffegjennomføringssystem ved at det legges større vekt på innholdet i soningen. Ironisk nok kuttes Kriminalomsorgens budsjetter, som ledd i avbyråkratisering- og effektiviseringsreformen. Jussbuss stiller seg uforstående til hvordan en skal kutte i fengslenes budsjetter samtidig som innholdet skal forbedres. Kuttene, som i utgangspunktet er ment å ramme på et administrativt nivå, går etter vår erfaring hardt ut over tilbudet til de innsatte.

Etter møter med klienter, fagfolk og ansatte i Kriminalomsorgen erfarer Jussbuss at lite ressurser i stor grad påvirker bemanningssituasjonen i fengslene. Betjentene, som har et særlig ansvar om å følge opp den enkelte innsatte under straffegjennomføringen får mindre tid til den enkelte innsatte når bemanningen kuttes. Med færre betjenter på jobb følger mindre fellesskapstid og mer innlåsing. Europarådets torturforebyggingskomite (CPT) anbefaler at innsatte har minst åtte timer felleskap hver dag. Tall fra

Amalie Sofie Bruun Larsen

Kriminalomsorgsdirektoratet viser at en stor andel av de innsatte har mindre enn åtte timer felleskap, særlig i helger og på helligdager. Til forskjell fra i Norge er det i Danmark og Sverige regelfestede begrensninger i at innsatte ikke skal låses inn mer enn 12 timer i døgnet. Å sitte innelåst store deler av døgnet er svært inngripende, og kan påføre varige skader på de innsatte. Denne praksisen i norske fengsler er på ingen måte i tråd med regjerings ønske om et mer rehabiliterende straffegjennomføringssystem.

Budsjettkuttene går også utover fengslenes tilbud av programvirksomhet. Programvirksomheten i fengslene består av kurs som skal hjelpe de innsatte å takle sine livsutfordringer, som for eksempel sinnemestringskurs, kurs for sedelighetsdømte, pappakurs og samtalegrupper for kvinner. Både antall kurs og kursenes omfang og kontinuitet er nedadgående. Fengslene har for lite ressurser til å sende sine ansatte på opplæring og heller ikke nok bemanning til å gjennomføre kursene. Dette er problematisk da det er helt nødvendig at de innsatte aktivt konfronterer og jobber med de livsutfordringer de har for å oppnå bedring. Videre kuttes det i stillinger som skal hjelpe innsatte med tilbakeføringen til samfunnet, gjennom praktisk tilrettelegging ved hjelp til å finne bolig, håndtere gjeld og komme ut i arbeid eller utdanning. Å beholde sosialkonsulenter og tilbakeføringskoordinatorer er sentralt for en god tilbakeføring.

Det er ingen tvil om at kuttene i Kriminalomsorgen påvirker innholdet i soningen og rehabiliteringen av de innsatte. Selv om offentlige budsjetter vil bli strammere i årene framover, vil ytterligere kutt i Kriminalomsorgen kunne straffe seg. Kriminalitetsforebyggingen svekkes og tilbakefallsstatistikken vi i Norge er så stolte av står i fare. Kriminalomsorgen må iverksette konkrete tiltak som prioriterer innsattes rehabilitering. For å muliggjøre dette må fengslene gis tilstrekkelig ressurser og de må forvalte ressursene på en god måte.

Amalie Sofie Bruun Larsen, Jussbuss

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsytringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristen oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristen tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes.

Innlegg sendes med e-post til omg@juristen.no

Rettigheter

Funksjonshemmede opplever stor forskjell på det å ha rett og å få rett

Av Live Kroknes Berg, faglig leder FFOs rettighetssenter, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO)

Funksjonshemmede og kronisk syke har mange lovfestede rettigheter, men erfaringer fra FFOs Rettighetssenter viser at det er stor forskjell på å ha rett og det å få rett.

Funksjonshemmede og kronisk syke har mange lovfestede rettigheter, men erfaringer fra FFOs Rettighetssenter viser at det er stor forskjell på å ha rett og det å få rett.

Flere opplever å kjempe en kamp for å få de tjenestene eller ytelsene de har krav på, mens andre har et vedtak som er helt riktig juridisk, men som de sliter med å få oppfylt i praksis. Mangelen på en instans som gir helhetlig veiledning om rettigheter og muligheter på tvers av fagområder dannet noe av bakgrunnen for etableringen av FFOs Rettighetssenter.

FFOs Rettighetssenter er en gratis rettshjelpstjeneste drevet og finansiert av Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon. Senteret oppsto på bakgrunn av det udekkede rettshjelpsbehovet blant funksjonshemmede og kronisk syke. Senteret er et lavterskeltilbud som tilbyr juridisk bistand i alle spørsmål som knytter seg til en funksjonshemning eller kronisk sykdom.

Live Kroknes Berg er faglig leder for FFOs rettighetssenter.

Dette betyr at både brukere, pårørende og tjenesteapparatet kan henvende seg til oss for veiledning. I 2018 var 49 prosent av de som tok kontakt selv funksjonshemmet eller kronisk syk. Pårørende sto for 37 prosent av henvendelsene og tjenesteapparatet for 7 prosent. Rettshjelpen skjer primært over telefon og på e-post. Ettersom senteret skal være et tilbud for alle, uavhengig av bosted, tar vi ikke imot personlig oppmøte.

Hovedsakelig arbeider Rettighetssenteret etter prinsippet hjelp til selvhjelp. Det vil si at vi forklarer regelverket, gir råd og argumenter i den enkelte saken og motiverer til å stå på selv videre. I særskilte tilfeller hjelper vi til med å skrive klage eller ta kontakt med tjenesteapparatet.

Rettighetssenteret mottar årlig rundt 1200 henvendelser, hvorav trygdesaker utgjør den største andelen med 31 prosent. Oppvekst og utdanning følger etter med 12 prosent (tall fra 2018).

Mange tar kontakt i forbindelse med beregning av uføretrygd og overgangen fra arbeidsavklaringspenger til uføretrygd. Ved sistnevnte dreier det seg ofte om tilfeller hvor NAV-kontoret og NAV forvaltning ikke er enig, noe som kan skape store problemer.

På utdanningsfeltet får vi spørsmål som blant annet dreier seg om tilrettelegging i skolen, enten pedagogisk eller fysisk. Øvrige henvendelser kan typisk dreie seg om rett til tilrettelegging i arbeid, tilrettelagt parkering, omsorgstjenester, helsetjenester, tilgjengelighet etc.

Vår erfaring gjennom 16 år med rettshjelp til funksjonshemmede viser at det er et stort behov for generell

informasjon og for veiledning i konkrete saker. Mange synes det er vanskelig å navigere i jungelen av paragrafer alene.

Forvaltningsorganene har en alminnelig veiledningsplikt etter forvaltningslovens § 11, men denne er begrenset til å gjelde innenfor organets saksområde. Ofte er de som trenger juridisk bistand kommet i en utsatt og spesielt vanskelig livssituasjon.

I en sårbar situasjon trenger den enkelte hjelp og veiledning på flere saksområder, men det finnes ingen offentlig instans som gir helhetlig veiledning om rettigheter og muligheter på tvers av fagområder.

Noe av formålet med etableringen av Rettighetssenteret var å representere et slikt tverrfaglig tilbud. Mange kan dessuten finne støtte i å kontakte en brukerorganisasjon i stedet for forvaltningsorganet som ga avslag.

Et generelt problem Rettighetssenteret stadig støter på, er at folk får vedtak som er helt riktige juridisk, men hvor innholdet i vedtaket ikke blir oppfylt.

På utdanningsområdet kan det blant annet gjelde vedtak om spesialundervisning som ikke samsvarer med tilbudet skolen i praksis gir. Vi har fått inn eksempler der assistenten har blitt langvarig syk og skolen ikke har hatt noen erstatter. Dette har resultert i at eleven reelt sett har stått uten et adekvat skoletilbud. Mange er i slike situasjoner ikke klar over at de da har mulighet til å klage på manglende oppfyllelse av vedtaket.

Rettighetssenteret mottar stadig henvendelser som beskriver ineffektive klagemuligheter, og klageorganer uten reelle mandater til gjennomføring av endring eller sanksjoner.

Manglende sanksjonsmuligheter i loven, kombinert med enkeltindividers manglende adgang til rettshjelp på disse rettsområdene, gjør at rettsvernet blir lite effektivt i betydning av adgang til domstolskontroll.

Rettighetssenteret har eksempler på saker der kommuner ikke oppfyller de tjenestene de etter lov er pålagt å yte, selv etter pålegg fra fylkesmannen.

I forvaltningslovens § 34 understrekes det at fylkesmannen ved prøving av kommunale vedtak skal legge stor vekt på det kommunale selvstyret i prøvingen av det frie skjønn. Tilsvarende legges til grunn i pasient- og brukerrettighetslovens § 7-6. Et unntak fra sistnevnte er ved helsetjenester, hvor det skal legges vekt på hensynet til det kommunale selvstyret.

Vi ser at bruken av kommunalt skjønn medfører at tilgangen til lovfestede rettigheter ofte blir avhengig av bosted, kommunal økonomi og kommunale prioriteringer.

Dette skaper rom for såkalte «velferdsflyktninger», som ser seg nødt til å flytte til en annen kommune for å ha muligheten til å leve et selvstendig liv. Slik burde det ikke være, og er også noe Norge har fått skarp kritikk for av FNs komité for overvåkning av funksjonshemmedes menneskerettigheter (CRPD-komitéen).

Rettighetssenteret opplever at det er et stort behov for rettshjelp blant funksjonshemmede og kronisk syke. Justis- og beredskapsdepartementet har imidlertid gjentatte ganger avslått Rettighetssenterets søknad om å falle innunder tilskuddsordningen for spesielle rettshjelptiltak på bakgrunn av at funksjonshemmede og kronisk syke besitter merressurser både økonomisk og personlig enn målgruppen til mange av de andre tiltakene. Våre erfaringer tilsier det stikk motsatte.

Mange av de som kontakter oss er rammet av regjeringens endringer i AAP-ordningen og står uten penger til livsopphold i en vanskelig livssituasjon. Andre kan være ressurssterke og kunnskapsrike i utgangspunktet, men å takle en ny livssituasjon med alvorlig sykdom eller funksjonshemming, er krevende.

Heidi Sørlie-Rogne (t.v.) og Live Kroknes Berg er begge jurister i rettighetssenteret drevet av Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO)

Inntektsgrensen for fri rettshjelp er dessuten satt så lavt at selv personer som mottar uføretrygd faller utenfor.

Regjeringen har nedsatt et utvalg som skal gjennomgå rettshjelpsordningen og levere sin utredning våren 2020. Vi håper utvalget går inn for en anbefaling om å heve inntekts- og formuesgrensen, utvide det saklige dekningsområde og inkludere flere grupper i tilskuddsordningen for spesielle rettshjelptiltak.

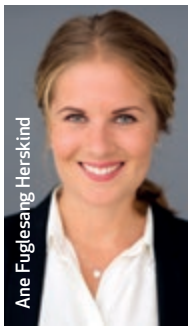
> *Folk får vedtak som er helt riktige juridisk, men hvor innholdet i vedtaket ikke blir oppfylt*

Barnesaker

Dommere som avgjør «barnets beste»
bør ha psykologfaglige kunnskaper i tillegg til juridiske

Av Ane Fuglesang Herskind, advokat i Dalan Advokatfirma og Ann Kathrin Nordbø, advokatfullmektig i Dalan Advokatfirma

Synd at utvalgets forslag om særskilt og obligatorisk opplæring av dommerne som skal behandle foreldretvister og tvang etter barneloven, ikke følges opp videre.

Ane Fuglesang Herskind

Ann Kathrin Nordbø

Regjeringen kunngjorde ved pressemelding den 06.02.19 at de ikke vil gå videre med forslaget fra særdomstolsutvalget om egen barnedomstol for foreldretvister og tvangssaker etter barnevernloven. Regjeringen ønsker i stedet å se på forslaget om at et bestemt utvalg tingretter skal behandle disse sakene. Regjeringen går heller ikke videre med forslaget om særskilte kompetansekrav til dommere som skal behandle barnesakene.

Særdomstolsutvalget foreslo i NOU 2017:8 å samle behandlingen av saker etter barnevern- og barneloven for enkelte regionale tingretter. Utvalget gikk inn for at tingretten bør være første instans for avgjørelse av både foreldretvister og saker om tvang etter barnevernloven.

Videre foreslo utvalget å innføre særskilte kompetansekrav til dommere som skal behandle saker etter barne- og barnevernlov.

I dag overprøves barneverntjenestens anvendelse av barnevernloven av Fylkesnemndene i første instans, mens tingretten behandler saker etter barneloven i førsteinstans.

Utvalget foreslo å legge ned fylkesnemndene og utnevne fylkesnemndslederne som tingrettsdommere. Dette forslaget ble ikke videreført. Bakgrunnen for dette er ønsket om å hegne om domstolenes rolle som kontrollør av forvaltningen i barnevernssakene.

Regjeringen ønsker derfor at fylkesnemndene fortsatt skal treffe vedtak i barnevernssakene.

Heller ikke forslaget om å innføre særskilte kompetansekrav til dommere som skal behandle saker etter barne- og barnevernlov ble videreført.

Vår erfaring er at det i dag er store forskjeller på behandlingen av saker etter barneloven fra tingrett til tingrett.

Til tross for at det finnes en nasjonal veileder for behandling av foreldretvister, hvor det gis føringer for gjennomføring av planmøter, høring av barn, mm. tolkes og praktiseres dette ulikt innenfor de enkelte domstoler.

Noen domstoler, som f.eks. Oslo tingrett, har til og med egne, interne retningslinjer for hvor hvordan saker etter barneloven skal håndteres. Ved andre domstoler synes det overlatt mer til den enkelte dommer hvordan prosessen skal foregå. Dette bidrar til uforutsigbarhet, som vi mener er svært uheldig.

En mer samlet og ensartet behandling av saker etter barnevern- og barneloven, vil etter vår vurdering kunne avhjelpe overnevnte utfordringer, og følgelig er vi positive til regjeringens forslag. En positiv tilleggseffekt ved å samle barnesaker, er økt kompetanse hos dommere idet en slik ordningen sikrer omfattende erfaring innen saksfeltet.

Saker etter barneloven kan oppleves som krevende for en dommer, blant annet fordi de ofte reiser kompliserte psykologfaglige problemstillinger. De sakkyndiges kompetanse og arbeide med saken kan naturligvis også variere, og det er ofte behov for at det stilles kritiske spørsmål til de sakkyndige psykologene.

Vår erfaring er dessverre at dommere sjeldent stiller slike kritiske spørsmål til de sakkyndige, og det er få dommer som avsies i strid med den sakkyndiges anbefaling.

En plikt for dommere til å tilegne seg psykologfaglig kunnskap, kunne bidratt til å ivareta dommerens mulighet til å overprøve de sakkyndiges vurderinger på en bedre og mer forsvarlig måte.

På bakgrunn av overnevnte mener vi at dommere som avgjør «barnets beste» bør ha psykologfaglige kunnskaper i tillegg til juridiske.

Derfor synes vi det er synd at utvalgets forslag om særskilt og obligatorisk opplæring av dommerne som skal behandle foreldretvister og tvang etter barneloven, ikke følges opp videre.

JURIST FORBUNDET

Foto: iStock.com/BartekSzewczyk

Ny bankavtale med Handelsbanken

Som medlem i Juristforbundet får du svært gode betingelser i Handelsbanken.

Dine fordeler:

- Din egen rådgiver som du kan ringe direkte
- God og konkurransedyktig rente over tid
- Din ektefelle/samboer får tilgang til de samme gode fordelene

Bruk medlems-fordelene dine

Er du allerede kunde i Handelsbanken?
Ta kontakt med ditt lokale kontor for å få de nye fordelene.

Sjekk dine fordeler: www.handelsbanken.no/juristforbundet

– for hele jus-Norge

Vårt stilling ledig-marked:

- Fagbladet «Juristkontakt».
- www.juristforbundet.no
- www.juristkontakt.no
- Regelmessig nyhetsbrev til 21 000 medlemmer

Her bestiller du stillingsannonsen

Annonseansvarlig Per-Olav Leth | 07 Media – 07.no
E-post: perolav@07.no | Tlf: +47 918 16 012

Regjeringsadvokaten

Ledige stillingar som advokat/advokatfullmektig

Regjeringsadvokaten har ledig nokre faste stillingar og nokre vikariat som advokat/advokatfullmektig. Regjeringsadvokaten er prosessfullmektig for departementa i rettssaker og gir råd til forvaltninga i rettslege spørsmål. Embetet har i dag 47 advokatar og kan by på eit godt miljø fagleg og sosialt. Arbeidet er juridisk variert og omfattar både offentlegrettslege og privatrettslege spørsmål. Arbeidsoppgåvene er utfordrande, sjølvstendige og gjev brei røynsle i prosedyre. Det blir stilt svært høge faglege krav til søkjarane. Det vil bli lagt stor vekt på personlege eigenskapar og evna til å fungera i rolla som prosess-fullmektig for staten. Arbeidet fører med seg ein del reiseverksemd. Vi oppmodar kvinner og nyutdanna om å søkje. Årets kandidatar kan òg søkje.

Vi gjer merksam på at informasjon om søkjaren kan bli gjort offentleg sjølv om søkjaren ber om å ikkje bli ført på søkjarlista.

For tida er advokatfullmektigane løna i ltr. 60-63, advokatane i ltr. 72-81 og advokatane med møterett for Høgsterett i ltr. 93-98.

Ved behov for nærare opplysningar kan advokat Magnus Schei eller advokat Ingrid Skog Hauge kontaktas på telefon 22 99 02 00. Sjå òg www.regjeringsadvokaten.no.

Søknader sendes **innan 16. august 2019**. elektronisk via jobbnorge.no, id 170843.

Universitetet i Oslo

UiO : Det juridiske fakultet

Camilla Guldahl Cooper

NATOs engasjementsregler: Om engasjementsregler, selvforsvar og bruk av makt i væpnet konflikt

Når kan militære styrker bruke dødelig makt i væpnet konflikt? Dette er både et spørsmål om juss og militære tillatelser.

Fra et rettslig perspektiv er krigens folkerett og selvforsvarsretten spesielt relevant. I tillegg vil militære direktiver og prosedyrer som for eksempel engasjementsregler ('rules of engagement', ROE) gi ytterligere begrensninger på maktbruk og definere nærmere når, hvordan og mot hvem makt kan brukes.

Utfordringen for militære styrker er at i komplekse militære operasjoner er både jussen og ROEene ofte vanskelig å anvende. Hvordan skal man skille mellom personer som slåss uten uniform og beskyttede sivile? Når blir en person, som ikke er medlem av de væpnede styrker til en part til konflikten, lovlig mål?

Behov for klare regler og retningslinjer for maktbruk

I stedet for akademiske diskusjoner som resulterer i komplekse kriterier som jurister sliter med å bli enige om, trenger, og fortjener, militære styrker klare regler og retningslinjer for når de kan bruke makt, spesielt i komplekse operasjonssituasjoner.

Dette gjøres blant annet ved å bruke operasjonelle konsepter som 'fiendtlig handling' og 'fiendtlig hensikt', men disse kan også være vanskelig å tolke og anvende. Denne avhandlingen analyserer derfor hva NATOs maktbrukskonsepter autoriserer, hva som er gjeldende rett og hva dette krever, og hvordan de operasjonelle verktøyene reflekterer og sikrer etterlevelse av relevante rettslige krav.

Camilla Guldahl Cooper (LLM) ved Forsvarets Høgskole forsvarte sin avhandling for graden Ph.d: «NATOs engasjementsregler: Om engasjementsregler, selvforsvar og bruk av makt i væpnet konflikt» 30. november 2018.

Andreas Van den Heuvel

Minstelønn – forpliktelser, begrensninger og løsninger

Avhandlingen handler om regler som regulerer det laveste lovlige nivået på lønnen, omtalt som «minstelønn».

De primære forpliktelsene i et arbeidsforhold er at arbeidstakeren skal stille sin arbeidskraft til disposisjon for arbeidsgiveren, mens arbeidsgiveren skal gi arbeidstakeren et vederlag for denne ytelsen. For de fleste som arbeider, er dette vederlaget et sentralt aspekt – ofte også det viktigste aspektet – ved arbeidsforholdet.

Avhandlingen handler om regler som regulerer det laveste lovlige nivået på lønnen, omtalt som «minstelønn». Avhandlingen undersøker innholdet i nasjonale og internasjonale regler om minstelønn, og på hvilken måte reglene ivaretar sentrale arbeidsrettslige hensyn.

I avhandlingen analyseres regler om minstelønn på tre regelnivåer: folkeretten, EU/EØS-retten og norsk intern rett. For hvert av de tre nivåene undersøkes innholdet i reglene og hvilke hensyn reglene ivaretar. Avhandlingen undersøker også om alternative nasjonale regler kan sikre bedre ivaretakelse av hensynene i en nasjonal sammenheng.

Andreas Van den Heuvel ved institutt for privatrett forsvarte sin avhandling for graden Ph.d: «Minstelønn – forpliktelser, begrensninger og løsninger» 7. nov. 2018.

Nytt om navn

Ansettelser og utnevnelser

Aleksander Milde, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Magnus Legal AS Avd Stavanger*
Aleksander Myrvold, *jurist/megler, Eiendomsmegler 1 Fornebu*
Alf-Anton Røst, *politiadvokat 2, Nordland politidistrikt – Bodø*
Amanda Baann Asdal, *rådgiver, Politidirektoratet (POD)*
Angela Nygaard, *juridisk direktør, Verdipapirforetakenes Forbund*
Anna Kirkeluten, *kontrollsjef, Bergen kommune – Kemneren i Bergen*
Astrid Marie Haga, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Fosse & Christiansen AS*
Benjamin Törnroos, *kontraktsrådgiver, Universitetet i Stavanger*
Bente Michaelsen, *seniorrådgiver, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)*
Birgitte Valen, *seniorrådgiver, Politidirektoratet (POD)*
Bjarte Buanes, *seniorrådgiver, Fiskeridirektoratet*
Bjørn Rudningen Thune, *politiadvokat 2, Politiets sikkerhetstjeneste (PST)*
Catharina C. Bartnes, *advokat, Coop Norge SA*
Cathrine Stavnes, *direktør, NAV Nordland*
Cathrine Tanbo, *spesialrådgiver, Helse Sør-Øst – Akershus universitets-sykehus HF*
Christina Jensen, *juridisk rådgiver, Tromsø kommune – Eiendom*
Christina Sve Hagen, *politifullmektig, Møre og Romsdal politidistrikt – Kristiansund*
Christina Therese Brunner, *HR-direktør, Norce Norwegian Reasearch Centre AS*
Christine Løvf, *dommerfullmektig, Oslo tingrett*
Ekaterina Reiersen, *advokat, Advokatfirmaet Reiersen*
Elin Kristine Skovly, *seniorskattejurist, Skatteetaten Skattedirektoratet Oslo*
Fredrik Lund Skyberg, *advokat, NITO – Norges Ingeniør og Teknologorganisasjon*
Gunn Kristin Qvarsten Olimstad, *advokat, Hovedorganisasjonen Virke*
Hans Petter Emilsen, *avdelingsdirektør, NAV Innlandet*
Helge Lundestad, *advokat/leder for juridisk avdeling, Handelsbanken, Oslo*
Ida Kindseth, *senioradvokat, Codex Advokat Oslo AS*
Ina Therese Aarnes Sørfonden, *juridisk rådgiver, NTNU Trondheim*
Ingeborg Stene, *seniorrådgiver, Olje- og energidepartementet*
Jana Elise Strand, *jurist, Oslo kommune - Eiendoms- og byfornyelsesetaten*
Jannike Nilsen, *juridisk direktør, Solon Eiendom ASA*
Kari Befring Bjørnstad, *fagdirektør digitalisering, Direktoratet for byggkvalitet – Oslo*
Kari Johanne Bjørnøy, *sorenskriver, Bergen tingrett*
Karianne Blanck, *jurist, Codex Advokat Oslo AS*
Kathinka Bull-Engelstad, *manager, Deloitte AS Oslo*
Katrine Kleiven Mentzoni, *seniorrådgiver, Statens sivilrettsforvaltning – Oslo*
Kenneth Høgevold, *dommerfullmektig, Oslo tingrett*
Kim Brügger Villanger, *advokat, Stiegler WKS Advokatfirma AS*
Kjersti Cecilie Porter, *advokat, advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, Stavanger*
Kristoffer Schiele, *advokat, Advokatfirmaet Schiele AS*
Lars Erik Lillefloth, *HR-rådgiver/jurist, Narvik kommune*
Lars Reinholdt-Østbye, *politiinspektør, Politidirektoratet (POD)*
Lars-Erik Kjellesvig, *seniorrådgiver, Samferdselsdepartementet*
Lene Elisabeth Ravnevand, *advokat, Sedgwick Norway AS*
Linda Helena Bragstad, *rådgiver, Finansdepartementet*
Mari Emilie Haaland Axelsen, *rådgiver/jurist, Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Helseklage)*
Mari Møllerhagen, *førstekonsulent, NAV Arbeids- og velferdsdirektoratet -Juridisk seksjon*
Marius Kallerud Beck, *seniorrådgiver, Mattilsynet – Hovedkontoret – Oslo*
Marte Engesli Lysaker, *advokat, Karmøy kommune – Kommuneadvokaten*
Marte Trægde Hauger, *seniorrådgiver, Justis- og beredskapsdepartementet*
Martin Hill Oppegaard, *seniorrådgiver, Barne- og familiedepartementet*
Michael Brune, *seniorrådgiver, Helse Vest RHF*
Monica Jakobsen Strand, *ansatt advokat, Advokathuset Helgeland DA*
Mudassar Amin, *advokat, Danske Bank – Oslo*
Nadine Deidok, *NAV-leder, NAV Molde*
Olav H. Alme, *ass. kommuneadvokat, Lier kommune*
Ole Breder Wahl, *advokat, Advokatfirmaet Ness Lundin da*
Ole Gudmund Meland, *konsernadvokat, Trønderenergi Kraft AS*
Ole Martin Paulsen, *politiadvokat, Agder politidistrikt*
Ragnhild Løseth, *seniorkonsulent, Oslo kommune – Kulturetaten*
Rolf Langnes, *seniorrådgiver, NAV Vestfold og Telemark*
Sigrid Vangdal, *førstekonsulent, NAV Arbeid og ytelser Karmøy avd. Sandnes*
Silje Hordnes, *rådgiver, Øvre Eiker kommune*
Siri Agnethe Kristiansen, *advokatfullmektig, Haver Advokatfirma AS*
Siri Van Kervel Røskaft, *advokat, Ringerike kommune*
Siw Skogstad Johnsen, *seksjonsleder sivile oppgaver, Troms politidistrikt – Harstad*
Stian Moltke-Hansen Tveten, *politiadvokat, Øst politidistrikt – Østfold*
Ståle Seljenes, *rådgiver, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) , Oslo*
Tone Hoffmann, *seniorrådgiver, Barne- og familiedepartementet*
Tone Strømsnes Olsen, *politiadvokat 2, Oslo politidistrikt – Felles straffesaksinntak (FSI)*
Trine Lilleløkken, *namsfullmektig/rådgiver, Nordland politidistrikt – Bodø*
Trond Egil Egebakken, *advokat/senior manager, Orkla ASA*
Trude Mariann Waage Haagensli, *rådgiver, NAV Klageinstans Midt-Norge*
Vegard Østlid Bagstevold, *tax manager, Kongsberg Gruppen ASA*
Åge Walle, *advokat, Advokatfirmaet Rogstad AS*
Åse Rieber-Mohn, *advokatfullmektig, Advokatfirmaet Thommessen AS, Oslo*

Nye medlemmer i Juristforbundet

Berit Helem Bjørnhaug, *juridisk seniorrådgiver/advokat, Vestlandets Innovasjonsselskap AS (VIS)*
Christine Aasen, *rådgiver, Nord Universitet – Bodø*
Evy Johanne Willis, *lærer, Vårtun Kristne Oppvekstsenter SA*
Gerben Grobben, *spesialkonsulent, Oslo kommune – Renovasjonsetaten*
June Cathrine Ormstad, *byggesaksbehandler, Vestby kommune*
Knut Are Mortensen, *kommunikasjonssjef, Troms fylkeskommune*
Lovise Lindtner, *claims handler and adjuster, Crawford & Company (Norway) AS*
Madicken Lea, *advokat, Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA, Oslo*
Marie Hirth Vedå, *seniorskattejurist, Skatteetaten Innsats Voss*
Monica Sønstevold Andresen, *ambassadørkoordinator, Misjonsalliansen*

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Aleksander Bø Rognan, *Universitetet i Bergen*
Aleksander Stokkebø, *Universitetet i Stavanger*
Anna Mesel, *Universitetet i Oslo*
Emma Myklebust Eggen, *Universitetet i Agder*
Eva Gaar Lundefaret Dale, *Universitetet i Bergen*
Inger Marie Holm, *Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet*
Kristin Elise Sørensen, *Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet*
Line Skeie, *Høgskolen i Innlandet – Lillehammer*
Mathilde Wøhni Hansen, *Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet*
Peter Ingebrigtsen, *Universitetet i Bergen*
Rikard Bøe, *Universitetet i Agder*
Sara Reitan Fjeld, *Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet*
Therese Annie Johnsen, *Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet*

JURIST FORBUNDET

Foto: Oda Hveem

Hovedstyret

President
Håvard Holm
hho@juristforbundet.no

Visepresident
Katrine Bratteberg
kb@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet
Anette Fjeld
anettefjeld@hotmail.com
Lars Marius Heggberget
larsmhe@online.no
Karoline Dystebakken (møtende varamedlem)
karoline.dystebakken@arbeidstilsynet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene
Sverre Joachim Wiese Bromander (Juristforbundet – Stat)
sverre.bromander@gmail.com
Benedicte Gram-Knutsen (Juristforbundet – Kommune)
benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no
Wiggo Storhaug Larssen (Juristforbundet – Dommerforeningen)
wiggo.storhaug.larssen@domstol.no
Sofie Olsen Rosvoll (Juristforbundet – Student)
1sofieolsenrosvoll@hotmail.no
Tor Egil Viblemo (Juristforbundet – Privat)
tev@oxford.no

Ansattes representant
Hanne Eie Sudland
hes@juristforbundet.no

Generalsekretær
Magne Skram Hegerberg
msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?
juristforbundet.no/minside
medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud
Juristforbundet Forsikring
juristforbundet.no/forsikring
forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud
Handelsbanken
handelsbanken.no/juristforbundet
Finn ditt nærmeste bankkontor for kontaktinformasjon

Juristforbundets advokatkontor
juristforbundet.no/advokatkontoret
advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator
juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen
juristen.no
Redaksjonen:
redaksjonen@juristen.no | 482 48 352
Annonser:
perolav@07.no | 918 16 012

Jobbmarkedet
juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningssenter
jus.no | 40 00 26 62

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON
Levert av Posten

NORGE P. P.
posten

Returadresse:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider

www.juristen.no

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på **redaksjonen@juristen.no**